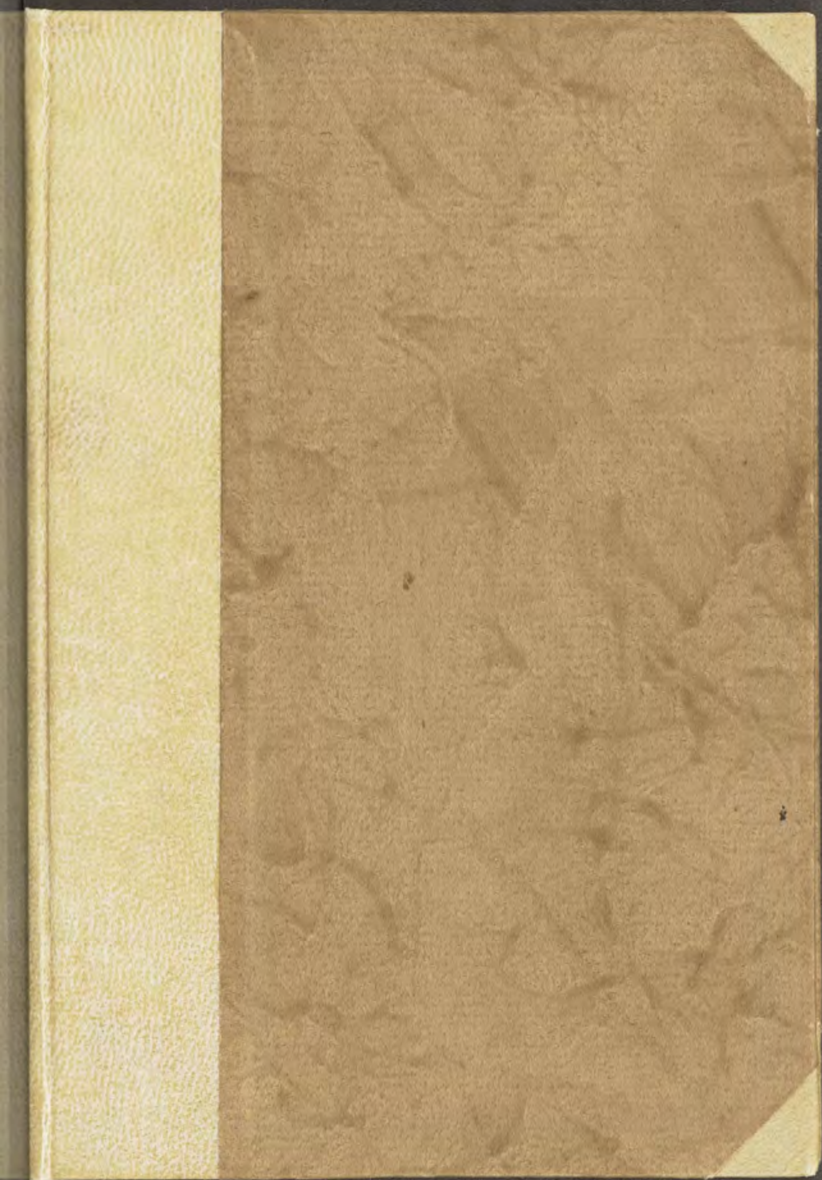

340⁵⁰ 1/11/76
Rosenthal

ERASMI

STELLÆ LIBANOTHA
NI VIRI CLARISS.
De gēmis libellus
unicus.

¶Plinius ſecundus de
gemmis.

¶Ioannes Syluius.E-
granus ad Lect.

Oblectant ſi te Praſij, gemmæq; nitentes
Si tibi Hyacinti, Sardoniceſq; placent
Cryſolitus, duruſq; Adamas, uirideſq; Smaragdi
Purpureuſq; Ion, multicolorq; Mitrax
Æthiopes, Cyprus, q̄cquid miſere uel Indi
Si placet, & quicquid dat mare cæruleū
Hunc lege cōcinna moneo breuitate libellū
Qui dabit ingenio noſcere tanta tuo.

Argentorati per Henri-
cum Sybold.

Egregio ac Ornatissimo uiro, Sebasti-
ano Hugelio ex Heilgēstein Iurium,
ac humanarū litterarum in Inclito
Heidelbergensiū Gymnasio,
Ordinario professori, ac
nuper designato Re-
ctori, Hēricus Sy-
bold Medicinę
professor.
S. D.

QVi Margaritā aliquā annulo inclusā ꝑ xeniolo donat amico, is mun⁹ neu tiq̄ aspnabile donasse uulgo credit. Suauissime Sebastiane. At nos pro ineuntis anni, ac Magistrat⁹ tui fœlici ingressu, et suc cessu non Margaritā aliquā, sed delectū quē dam gemmarum Thesaurum, parauimus & destinauimus tibi, Thesaurum inquam, non quidem ex Indiæ, aut Arabiæ monti-bus, sed ex claris utriusq; linguæ autoribus congestum, Collectore Erasmo Stella, uiro non uulgariter erudito, qui insigniores la-pillos, fere ubiq; in usu, & delitijs habitos, in hunc libellū ceu gemmeā quandā coronā conncinnauit. Idq; per genera colorū. Eum libellum dicamus humanitati tuæ, ob uete-rem tuam in nos beneuolentiam. Non tam ut agnoscas maiestatem, & occulta quędam

 naturę

naturæ miracula in lapillis. q etiam ut in-
genii lassitudinem ex seriis laboribus & stu
diis contractam, hoc laxamento, uelut in-
specto Smaragdo reficias. Placitum est no
bis quoque adsuere iis postremũ librũ.
C. Plinii secũdi de gẽmis, qui is
liber huic opello, argumen
to cõsimili non inep-
te cohærere ui-
debatur.
Arbi-
tramur enim
ex Pliniano so-
le nõ parum lucis Stel-
læ nostro accessurũ. Quæ
simul omnia exacto iudicio tuo
tanq̃ lydio quodam lapide probãda
& tuẽda subiicimus. Nosque tuæ
humanitati cõmendamus.
Bene Vale. Argento-
rati ex ædibus
nostris ca-
lẽdis
Ianuariis.
1.5.3.0.

ERASMI STELLÆ LIBANOTHANI GEMMARVM libellus unicus.

De Gemmis Candidis.

Damas gēma cādidi coloris trāslucida maximū in rebus humanis, nō solum inter gemmas pręcium semper habuit, diu nō nisi regibus, & ijs admodū paucis, cognitus Vnus enim est, qui in auro nascit͛, attamen perq̄ raro auri comes. Eius sex sunt genera Indicus, nō nisi in auro nascens, sed quadā Crystalli cognatiōe, cui adæque splendore liquidissimo, & in mucronem sexāgulum utrinq; leniter turbinatus, nec ultra magnitudinē auellani nuclei repertus. Est & Arabicus, huic proximus, sed minor eo, similiter & in auro nascens, cæteris pallor natalis sedis auri scilicet inest. Indomita uis est utriusq; generis Adamanti (unde & nomē inditum gemmæ) ut nec calescat igni, nec ferro cedat. quin magis respuens ictum, ut ferrum simul & incudes dissiliant. Alterū genus ex eis Cenchron uocāt, quod est milij magnitudine. Est & Macedonic⁹ in Phi- ἀδάμας.

Philippico auro repertus, qui & semine cucumeris par est, post hos est Cyprius ĩ Cypro repertus, uergens in æreũ colorẽ. Post hunc Siderites ferrei splendoris, pondere ante cœteros, sed natura dissimilis, nam ictibus frangit. & alio Adamãte pforat, qđ & in Cyprio euenit. Sũt igit degẽeres. nominis tantũ autoritate gaudẽtes. Frangit inuicta uis ista duarũ rerꝫ uiolentissimarꝫ conteptrix. ignis scilicet et ferri, hircino sãguine ac ne aliter q̃ recẽti, calidoq; macerata. Cũ Magnete usq; adeo dissidet, ut iuxta positꝯ ferrũ abstrahi nõ patiat aut si admotus Magnes ferrum appræhenderit. Adamas rapiat atq; auferat. Adamas & uenena irrita facit, & limphatiões abigit, metusq; noctis a mẽte expellit. Metrodorus Sceptius in Ger-

Metrodo. mania ĩ insula quę Balthia nominat, ubi & Succinũ gignit. Adamãtẽ nasci tradit. Qđ falsũ esse qs dubitat? In Germania qdẽ Adamãtẽ inueniri Plinius testat, sed nõ ea duritia, nec splẽdore quo cœteri. Pręter id em, ꝙ sine gratia pallẽt, scabri etiã sũt. In mõtibus Missinę, q Sudete a Ptolomeo dicunt hũc inueniri dicũt q metalla scrutant Est & Androdamas. quẽ de Adamãte non nihil mutuatũ putãt, argẽti nitorẽ habẽs ut Adamas, quadrata & tessalis sẽper similis, datũ

ei nomẽ

ei nomẽ ex eo cẽsẽt, ꝙ animoꝝ calẽtiũ mol lit ĩpetus, & tumentes refrenat iras, hũc A- rabes legunt. De Cryſtallo.

κρύσταλλος

¶Cryſtallus & gemma albi coloris eſt, quã glatiem uehementiori gelu cõcretã nõ nulli putãt. Eã ob rem glatiei nomẽ habet. Graeci em̃ cryſtallũ gelu cõcretum appellãt Sed Plinius cœleſti humore paruaq; niue id fieri aſſerit. Nõ em̃ aliubi q̃ꝫ q̊ loco ma- ximae niues hibernae rigent, deprehendit̃ ni ſi torrẽte aliunde deportat̃ Inter eos q̊s O- riẽs adminiſtrat. Indic⁹ oĩbus praefert̃. Vi- liſſim⁹ circa Alabãdã et Orthoſiã finitimiſ q; mõtibus, Et in cypro naſcit̃. Laudatior q in alpiũ iugis, & in Germania reperit̃, eſt caloris ĩpatiẽs, nec aliud q̃ꝫ frigidũ ferre po- teſt. Ob id nõ niſi frigidis, q̃ ex ipſo fiũt ua- ſa, addicãda ſũt ſexãgulis lateribus, cuius le nor ita abſolutus eſt, ut nulla arte poſſit ae- q̃ri, magnitudo ei⁹ amplifſima ẽ. Liuia Au guſta põdere qnquaginta libraꝝ ĩter capi- tolina dona cryſtallũ dedicauit. Xenocra- tes autor ẽ uas amphorale ex eo uiſum. Alij ſextarioꝝ q̃tuor cryſtallum uiſum aſſerunt cubitalẽ effoſſã a Pythagora Ptolomei re- gis Aegipti p̃fecto traditũ ẽ. Nero princeps amiſſaꝝ reꝝ nuntio accepto, duos calices cryſtallinos ĩ ſuprema ira fregit, ne qs alius

Liuia Au.

Nero

 ex his biberet, fragmẽta

fragmenta sarciri nullo modo queunt, infestantur autem plurimis uitijs, scabro, ferrugine, maculosa nube, occulta aliquando uomica, præduro faciliq; centro & sale, est & aliqbus ruffa rubigo, alijs capillamentũ rimis simile. hoc artifices cælatura occultãt puræ præstantiores sunt acentraq; appellãtur, id est sine punctis centrisue. Medici tradunt quę in corporibus urẽda sunt, nõ utilius fieri posse q̃ crystallina pila aduersus solis radios opposita, nã et materia sicca adhibita flammã excitat, plura magorũ uanitas de his promittit, quæ credere nec piũ esset, eam & medici uim habere dicunt, q̃ ore gestata sitim restringat, et renibus suspẽsa mederi. Nonnulli tradũt si trita cũ melle a muliere sumat lac ciere. Tinguntur ex eis Smaragdi alięq; translucentes. quod discernere haud facile est. De Iri.

Iris radicẽ Crystalli habet ex argumẽto Iris uocata Nã radijs icta solis, rutilo aeris repcussu cœlestis arc⁹ speciẽ in pximos parietes iaculat. Inuenit Iridẽ Arabs ĩ mari rubro, sicut crystallũ sexãgulatã a Berõice urbe sexaginta milia passuũ, ob id qdã eã prętermutatã uarietatẽ crystallũ dixere, est aũt laterib⁹ scabris, et angulis inæq̃libus, ĩ sole apto piecta, radios in se recãdẽtes discutere. dicit,

dicit, aliqs vero ante se proiecto nitore, adiacẽtia illustrare referũt, in sole coloribus carere Colores vero non nisi ex opaco reddere nec ut ipse habeãt, sed ut repcussa parietib9 illidãt. Optima est. q̃ maximos arc9 facit similimos cœlestibus. Reperit & Iris in Germania in mõtibus circa Treuerim. Est alia Iris cæterę similis sed p̃dura, quã crematam tusãq; ad ichneumonũ serpẽtũ mors9 remedio esse dicũt Zeros similis aspectu est, sed nõ eiusdẽ affectus Alba nigraq; macula in transuersum crystallum distinguente. Zeros

De Ceraunia & Astroite.

Est & inter candidas Ceraunia crystallini splendoris, que fulgorẽ syderũ rapit, habetq; ĩtus stellã cõcursantẽ quãq; et hebetes fieri Ceraũias aliq scripserũt, q̃s uitro et aceto maceratas, cõcipere stellã dicũt, q̃ post aliqt mẽſes relãguescat Siliter cãdida est que Astrios uocat, crystallis, ppinquãs, in India nascẽs, cui intus a cẽtro lucet, stella fulgore lunę plenę Hec et astris opposita fulgorẽ rapit et regerit, optima in Carmania gignit nullaq; min9 uitio obnoxia est, pessima lucernarũ lumini similis Magi miris laudibus celebrãt astroitẽ, de eaq; Zoroastẽ cecinisse aiunt. Astrios

De Pederote, Pederos

Cãdidarũ dux est Pederos, prærogatiua

decoris hoc uocabulum retinēs, ꝙ ꝑ aliēas pulchritudines undiq̃ iactať. Gen9 hoc est expectatiōe dignum, coeunt em̄ i trāslucidā Crystallum uiridis suo mō aer, simulq̃ ru- bēs purpura Et qdā uini aure9 nitor, semꝑ extrem9 in uisu, sed purpura corōatus hoc mō gēma madere singulis uideť, & pariter omnib9. nulla gēmaꝝ ęque iucunda et sua uis ē oculis. Laudatissima ē Indis, apud q̄s Argenon uocať, ꝓxima apud ęgiptios ubi senites nominať. Tertia in Arabia ueꝝ sca bra ꝑuenit. Molli9 radiat pōtica & asiatica molliores ꝟo sunt calletica Thratia et Cy pria, contra neruorum molestias proderit Pederos

De Asteria.

Proxima cādidātium ē Asteria, inclusā lu cē pupillę mō retinēs, ac trāsfundēs cum in clinatiōe uelut intus ambulātē, ex alio atq̃ alio loco reddēs. Eadēq̃ cōtraria soli, rege rēs cādicātes radios, unde & nomē accepit Est difficilis ad cælandum. In Carmania nata præfertur Indicę.

De Achate, & sibi uicinis.

Achates olī i magna fuit autoritate nūc ple beia gēma uitreę ꝑspicuitatis ē, q̄uis uarij sępe in ea colores conspiciant, ex hoc & co gnomina accepit, Primum in Sicilia repta est, iuxta flumē ei9 nominis, postea et in In- dia plurimis

plurimis locis Referunt autē Indici species nemorꝝ, fluminum, iumētorꝝ et aliarꝝ rerꝝ ut edere ornamēta, equorꝝ et id genus. Pirrhus q cōtra Romanos bellum gessit, habuisse tradit Achatē, in qua nouē musæ & Apollo cytharā tenēs spectabat, nō opere artificis, sed spōte naturę, ita discurrentibus maculis, ut musis q̊q; singulis, insignia redderent, quę Thebis ægiptijs reptæ sunt rubētibus uenis et albis. Species ei9 multæ extāt Phaspatates q̄ colorem colli columbarꝝ imitat, Iaspidis seu Smaragdi aliqd habens ob id ab alijs Iaspiachates dict9, Cereachates q̄ facie cęrea est, & ij qa triuialiter abundāt, negligunt. Sardachates q̄ sarde simi lis est. Hemachates q̄ sāguineis maculis irru bescit, Leuchachates quę alba est. Deudrachates uelut arbustula gestāti feracitatē fructuū ptendere dicit. Andachates q quū urit myrrhā redolet, & ob id mulieribus grata. Coralloachates q corallio similis, et guttis intermicātibus illuit, hāc Cręta pfert & illic Sacrū appellat, putāt Achatem cōtra araneorꝝ et scorpionum ictus pdesse, qd in siculis maxime exptum est, quum p eā ei9 puintiæ scorpionum pestis extincta est. Indicæ cōtra eadem pollent & alijs magnis miraculis, sitim etiā sedāt ī os assūptę spectasse has oculis prodest, ob id medici ex his

Pirrhus

coticulas faciūt. Ægiptij cōtra serpētes uali
di sūt, eadēq; autoritas & cyprijs est, qdam
maxie probāt quę uitreā pspicuitatē habēt
magi asserūt quę leoninę pelli siles sunt, po
tentiā habere cōtra scorpiōes, in Persia ue-
ro suffitu earū tēpestates auerti, & flumina
sisti Argumentū eius esse si in feruētes cor-
tinas fuęrint, piectæ eas frigefaciunt. id Al-
bertus Topazio adscripsit, quā mellei co-
loris dixit, non pręuidens hanc Achatē esse
leoninę pelli similē, que ut prosit leonis iu
bis alligandā præcipiunt, ceu hienę pelli si-
milem abominanī discordialem domibus
eā uero que unius coloris est inuictā athle-
tis esse argumentū eius fore q in olla plęna
olei cocti cum pigmentis, et intra duas ho-
ras subferuefacta, unū colorē ex oībus faci-
at minui ossaq; in aq̄ feruēti si īmittas lique
fieri, plurimorū opinio fuit. Achatē tertia-
nis et q̄rtanis utilē, q aliqd Iaspidis seu Sma
ragdi habet hydropicis, epaticis, peripneu
monicis & pleuriticis opitulari, insuper &
potus, floridū corpus ac iuuenile asseruare
Cepites Cepites siue Cepocapites & si pprij gene-
ris esse tradit, uicinitatē tamē magnā cū A-
chate habet, cādida em est, & uenarū modis
coeūtibus cādore imaginē regerit, adpro-
pinquāt et Achati Cepionides ad dardanū
pagū

pagū nascētes, multis coloribus trāslucidæ, alias uitreę, alias Crystallinę, alias Iaspideę, qbus & sordidis tātus ē nitor, ut imagines reddāt ceu specula Capnites uidet̄ qbusdā suū gēus habere, pluribꝰ spiris fumida q̄q̄ huic uicinus. Ostracites est Achati similis Est & altera dura, cuiꝰ fragmētis alię gēmę sculpunt̄. Chelonia oculꝰ est īdice testudinis portētissima magoꝝ mendaciis, aiūt enim melle ore colluto impositā linguę futuroꝝ diuinatiōe præstare. ¶De draconite.

Capnites

Ostracites

Chelonia

¶Draconites siue drachontias e cerebro draconū eruitur, sed nisi uiuētibus abscisa, nūq̄ gēmascit, nā si obeat prius serpēs, cū aīa simul euanescit. Igit̄ mos est, ut dormiētibus aīalibus caput amputent. q id facturi sūt, bigis uehunt̄, & dracōe uiso, spargūt sōnifica medicamēta, atq̄ ita caput pręcidūt, est colore trāslucido, nec artis lenociniū ad mittit. sed qcquid in eo nobile ē. nō alteriꝰ q̄ naturę opus ē. Vsu eaꝝ oriētales reges p̄ cipue glorian̄t. Marsiliꝰ Ficinꝰ refert uidisse se lapillū Florētiā ex India aduectū, ibi e ca pite draconis extractū, rotundū ad nūmi figurā, pūctis ordine q̄ plurimis, q̄ stellis na turalibus insignitū, qui aceto ꝑfusus moue bat̄ in rectū, immo obliquū mox ferebatur in girū, donec exhalaret uapor aceti. Talē

Marsilius

ego uidi

uidi apud nobilem mulierē inarce Plemi-
nia agri cignei,qui aceto imissus moueba-
tur saltuatim,in rectum mox,& in girum.

De Allectorio

¶Allectorius crystallo similis,fabæ in mo-
dū,in uentriculo gallinaceorum repertus
aptus ut dicunt pugnantibus,eo Milonem
Crotoniensem in certaminibus usum tra-
Milo Cr. dunt uictoremq; sēper euasisse.Milon por
ro prisci Tarquinij tēporibus emicuit,cui
elogiū extat Victor ille omnium certami-
nū obiuit.Insuper & mulieres placidas ui-
ris reddere aiunt.Cynodiæ inueniuntur in
capite piscis,eiusdem nominis candidæ &
oblonge,euentuq; mirandæ,si modo fides
est,presagire eas habitum maris colore suo
nubilo,aut tranquillitatem asserunt.

¶ De Margaritis.

¶Dicamus & de Margaritis inter candi
cātes.q in cādore precipuꝰ earū uigor cōsi
μαργαρί-της stit.Oceanꝰ indicus has mittit,fertilissima
est Taprobane et Perinula īdiē promontoriū,
etiā Britānicū littꝰ,quarū spe.Iuliꝰ Cesar et
post eā Claudiꝰ ipsā iuasere.Thoracē nāq;
quā diuꝰ Iulius Veneri genitrici in templis
eius dicauit,e britānicis margaritis factam
subiecta inscriptione testatus est, Hodie &
in Germania plerisq; in locis inueniunt,sed
nobiliores

nobiliores in Elestro amne Tubantinorū loco haud remoto ab eius fonte, nec eas ad modū lōgo curriculo ꝓfert, parꝫ em̄ infra plebonią, quā alluit, legi desinūt in eo margaritiferę cōche, etiam apud Snironas sep‑tētrionales oceani populos, ubi hodie Suedia est, leguntˀ. In primis autem ꝓbantˀ quæ circa Arabiā sūt in ꝑsico sinu maris rubri, conchæ haud multum ab ostrearum conchis diuersæ sunt, in quibus hoc genus gē‑marum requiritur, hinc margaritiferæ nū‑cupantˀ, hæ ubi libidine genitali stimulantˀ pādunt sese et quodā roscido cōcęptu grauidę fiūt. deinde pariūt Margaritas ꝓ qualitate roris accepti. Si purꝰ influxit cādore cō‑spicuę sūt. Si turbidꝰ sordescit et fœtꝰ. Si tē‑pestiuę satiantˀ, partꝰ grādescūt Si fulgurat cōprimuntˀ cōchę et ꝓ ieiunij mō minuuntˀ Tōitruis pauefactę et repēte cōpressę, faciūt q̄ uocantˀ Phisceta a bullarꝫ similitudine. In de cōstat eis cœli maiorē societatē q̄ꝫ maris eē. Nā inde trahūt colorē nubilū, et ꝓ claritate matutina serenū. Margaritę etiā sole rubescūt, cādoreq̄ꝫ ꝑdunt, ad similitudinē humani corꝑis Flaccescūt etiā senecta, ac rugis torpescūt, nec nisi in iuuēta, illc cōstat. q querītˀ uigor Quę ab una pte rotūde sūt, ab altera plāe ad Timpanorꝫ siītudinē. Timpana noīatˀ. Tradūt

Tradũt huiuſcemodi Cõchas, q̃ apes exa
mina facere. His duces eſſe quæ uetuſtate et
magnitudine precipue ſunt eas urinãtium
cura peti. Nã miræ ad cauendũ ſolertiæ ſũt
q̄bus captis cœteras palantes retibus facile
includi. Nũq̃ duæ Margaritæ ſimul reperi
unt, ſed ſẽper diſcretę & unæ. Ideoq̃ unio-
nes dictæ ſunt. Maximus in his hominum
luxus ſemper fuit. Qui Alabaſtrorum figura
ſũt in plœniorẽ orbẽ deſinẽtes. Hos digitis
ſuſpẽdere, & binos ac ternos aurib9 fœmi-
narum gloria fuit. Vltra ſemiuntiales inuẽ
tas ueteres ſcriptores negãt. Duos fuiſſe cõ
ſtat Vniões, ob magnitudinẽ toto orbe ce
leberrimos, utrũq; Cleopatra Ægipti regi-
na poſſedit, quorũ cũ alterum ex auribus de-
tractũ, & in uaſculũ aceti poſuiſſet, ſpectãte
Anthonio liquefactũ abſorbuit. Iniectaq;
altera manu, ut idẽ faceret a Planco, ꝓhibi-
ta fuit. Is poſtea uino diſſectus, in duas p̄tes
in utriſq; auribus Veneris Romæ in Pan-
thæo poſitus fuit. Lolliam paulinã C. prin-
cipis coniugem uulgatum eſt ita opertam
Smaragdis & Margaritis, ut ſumma qua-
dringenties ſeſtertium faceret. Id expreſſit
uetus diligẽtia q̄ Syllanis temporibus pri
mum illati ſunt Vniones.

De Gemmis uiridibus.

Smaragdi

¶ Smaragdi inter uirides Gemmas pri-
marię ab omnibus habentur, quod nihil
his iucũdius, nihil uiridius uidẽt oculi. Im-
primis uirẽt ultra aquaticũ gramẽ. Vltra a-
micas herbas, deinde oculos quos fulgor
alterius gemmæ retuderit. Smaragdi recre
ãt exacuũtq;, ut in ſculpẽtibus gẽmas uide-
mus. q̲bus nulla gratior refectio ẽ, acie ocu
lo℞ obſcurata q̃; Smaragdi inſpectio. Nec
aliã ob cauſã placuit, ut nõ ſculperent, ne of
fenſũ decus imaginum lacimis corrumpe-
rent, quanq̃; que x̷a eſt difficulter uulneret.
Probant hoc pacto Si aſpect9 trãſmittãt, ſi
ꝓximũ ſibi inficiũt aerẽ, repcuſſu, nõ umbra
nõ ſole, nõ lucernis mutatę, ſed ſp ſenſim ra
diãtes, & ad craſſitudinẽ ſui uiſũ admitten-
tes facilitate trãſlucida. Quę ex eius cõcauę
exiſtunt, uiſum colligunt, qua℞ corpus ex-
tenſũ eſt, eadẽ qua ſpecula ratiõe, ſupini re℞
imagines reddun t. Obi d Nero princeps
gladiatorum pugnas Smaragdo ſpectauit
Genera duodecim ſunt. Præcipua Schythi-
ca, ꝙ nullis min9 uitĳ ineſt Et q̃ntum Sma
ragdi a cœteris gemmis diſtãt, tãtum Schy
thicæ ab alĳs Smaragdis. Sũtq; ea duritia
ut nequeãt uulnerari, Proximã laudem ha
bent. Bactrianę, quas in commiſſuris ſaxo℞
Eteſĳs flatibus colligunt, tunc em̃ detecto

B ſolo

ſolo, faciſſime interniteт, qa his uētis maxime Arenę mouenт, ſunt tamē multo minores Scythicis Tertiū locū Ægiptiæ habēt quę eruunт circa Copton oppidū Thebaidis in collibus & cautibus, hæ alacriт uirides ſunt, nō tamē facile purę aut cōcolores Reliqua genera in metallis Ærarijs inueniunт, quos Chalcoſmaragdos uocant Ex his principatū Ægiptiæ tenēt doſq; earū eſt in colore liqdo, nec diluto uerū ex humido pinguiq; cōſpiciunт, imitāte trāſlucidū mare. Referūt ſcriptores q̄ in Caea inſula in tūulo regis Hermię marmoreo leoni fuiſſe, inditos oculos ex Smaragdis ita radiātib9 in gurgitē, ut territi piſces inſtrumēta refugerēt. diu mirātibus nouitatē piſcatorib9, donec recognita mutauere oculis gēmas. Sed ut et uitia noſcanт, quę ſūt qdem oīm eadē, q̄buis quędā nationū peculiaria, Sūt cyprię, uarię, glaucę, magiſq; ac minus in eadē Smaragdo Alijs partibus tenorem Scythicę auſteritatis nō ſēper cuſtodiētib9, qbuſdā etiā intercurrit umbra, ſurduſq; fit color, q improbaт etiā dilutior. Hinc q; genera diſtinguunт, et ſūt aliquę obſcurę quas uocāt cœcos, alię dēſæ, nec e liqdo trāſlucidæ, quædā uaria nubecula improbatæ. Aliud eſt em̄ hoc q̄ umbra. Nubecula em̄ albicātis eſt uitiū, quom uiridis non ptranſit

aspectus,sed aut intus occurrit, aut excipit in fine uisũ cãdor. Hęc tantũ coloris sunt uitia, ista corporis. Capillamentũ, sal, plũbago his uitijs carẽt Æthiopicę quæ haud lõge a Copto inueniunt. In hoc genere Democrit⁹ posuit Hermicas, & Persicas, illas pinguiter extumescẽtes. Persicas ṽo nõ trãslucidas, sed iucũdi tenoris. Visũ em̃ implẽt quẽ nõ admittunt, similes feliũ Pantherarũq; oculis, nãq; & illos radiare, nec pspici cõperimus, easdẽ in sole hebetari, in umbris refulgere, & lõgius q̃ cœteras nitere. Omniũ etiã harum uitũ est, q̃ fellis colorẽ, aut ęris habent, in sole dilucidæ qdem ac liqdæ sed nõ uirides. Hęc uitia et in Atticis maxime sentiunt, in argẽtarijs metallis reptis, in loco q Thoricos uocat, in attica regiõe q̃ semp min⁹ pingues sũt, & e lõginquo speciosiores Est et frequens his plũbago, hoc est ut in sole plũbei uideãtur. Idq; peculiare q̃ quędã ex his senescũt, paulatim uiriditate euanida, et sole lędunt. Post has medicæ plurimũ uiriditatis habent, interdũ et e Saphiro, hę sunt fluctuosi, et re℞ imagines cõplexę, ut papaue℞. aut auiũ, penna℞q;, uel catulo℞ aut sitium. Quę non oĩno uirides nascunt. oleo et uino meliores fiũt. Ad hoc sonat uers⁹ iactat⁹ autoris obscuri. Porficis Democri.

B 2 in uiridi magis

magis accenditq; colorem, Elut⁹ uino aut
Solinus uiridi p̄uentus oliuo. Solinus hoc idem te-
stat̃. Lauant̃ inqt uino, & uiridi oleo, p̄ficiunt.
Iuba unt. Iuba autor est Smaragdum quã Cholã uocãt ædificiis includi. Inq; uidemus in plerisq; Germãiæ templis. Nã & illic in argenteis metallis inueniuntur. Smaragdis etiã inserit̃ quæ uocat̃ Tanos Persis ueniens gẽma ingrate uiridis atq; intus sordida. Itẽ Chalcosmaragd⁹ e Cypro turbida ęreis uenis. Theophrast⁹ tradidit Ægiptiorũ regi a rege Babylonio missã Smaragdum munere cubitorũ q̃tuor lõgitudine, latitudine uero in una p̃te q̃tuor, in altera partę duorũ. Ait etiã se scribẽre, eẽ in Tyro Herculis templo pilã ex Smaragdo, nisi pseudosmaragdus sit. Nã et hoc gen⁹ reperit̃, et in Cypro inuẽtum est ex dimidia p̃te, iaspideum humore nõdum ĩ totum trãsfigurato. Ei⁹ forte generis est, q in Bohemia Pragæ in diui Viti sacello conspicit̃, parietibus illic ex eo incrustatis. In labyritho Ægipti fuisse Colloseum Serapine Smaragdo nouẽ cubitorũ scriptores p̃didere. Nostra ætate miramur Catinum Smaragdo apud Genuã ciuitatẽ Liguriæ, q̃ null⁹ preciosior uis⁹ usq;, nulla gẽma nobilior, nulla species uasis mirabilior, q̃ dicunt Christum, in ultima cœna sua

usum & fuisse ex

ex apparatu Herodis regis q a Gallilea Hi erosolimā ad agnum paschalē cōmāducā- dum uenire decreuit Sed diuina ꝓuidentia consilio mutato, alio diuerterat. In Gallia Narbonēsi in cœnobio quodā Lugdunen sis agri, alta parapsis cernit qua silter Chri- stū usum uolunt in ea cœna, sed minor mul to superiori, nobilitateq; inferior, Smarag dum contra uenena epota, si ipse in farinā tusus bibit, remedio esse. cōtagiaq; pestilen tię pellere Punici tradunt, ꝑseruareq; a co- mitiali morbo infātes, ob id collo alligan- dos dicunt. Neoterici affirmant ipsum in cōcubitu si ab altero coeuntium in annulo gestet dissilire. Vana sunt q̄ magi de ipso ꝓ mittunt, ob id silēda. Serapio ait ipsum sto- macho cōferre, si super eum suspendat Cœ terꝝ ꝙ soluta & assa cum melle attico mix- ta, obtusitatem oculorꝝ curāt, cum aq̄ ℞o illita elephātię utilissima, pota cum aqua lā guorem pimit, sāguinem cohibet. Alligata ubiuis et cōportata facundos et castos facit

De Beryllis.

¶Berylli q India nascunt uirides sunt, nec a lio facile inuētu, eādem cum Smaragdo uł certe similem naturā habent, oēs in sexāgu lā figurā ingeniјs artificum atterunt, ut he- betem colorem repercussu angulorꝝ ad ui-

 gorem

uigorẽ excitẽt. Aliter ẽm politi fulgorẽ eun dẽ non habẽt, Beryllorũ genus partit in spe cies multas. Eximius q uiriditatẽ puri ma-
Chrysobe ris imitat. Proximi q Chrisoberylli uocã tur, hĳ sũt paulo pallidiores, & fulgore in aureũ colorẽ exeũte lãguidus uirẽt. Qui ni
Hyacinti. mio pallore sũt Hyacintizones appellãtur.
Heroides Alĳ nero heroides, alĳ cęrinia colore. Alĳ Oleagmi, Postremi Crystallis fere similes, Indi solos Beryllos carere auro debere di- cũt, ob id in lõgissimos Cylindros hoc ge- nus gẽmarꝫ fingere curãt, easqꝫ pforatos E- lephãtorũ setis subligãt ad monilia, habent aũt plerũqꝫ ex utroqꝫ capite insertos aureos umbilicos, ut marcentẽ nitorẽ ad fulgentio rẽ trahãt lucẽ. Quidã eos angulosos nasci putãt et pforatos, gratiores fieri medulla cã doris exẽpta. additoqꝫ auro, ut eius repcus su causa pspicuitatis castiget, aut omnino ad crassitudinẽ deducat. Vitia eadẽ sunt q̃ in Smaragdo, utpote qꝫ int⁹ quasdã sordes habẽt, uł plũbo. uel capillamẽto, uel etiã sa- li similes. Ad oculorꝫ uitia utilis a Diosco- ride refert, bonã quoqꝫ ualitudinẽ firmare si aq̃ immissus epota fuerit Cœtera ut uana pretereo.

De Chrysoprasio.

¶Chrysoprasiũ quod pallidius uiret qui dã. Beryllis connumerant. proprĳ tamẽ ge neris sunt, et a latinis Porracei uel herbacei

herbacei dicti Solinus inqt Chrysoprasius ex auro & porraceo lumen mixtũ trahens quem aliq Beryllorꝝ generi adiudicarunt. Nasciť ĩ Æthiopia, Affrica, et Cypro. Punici autores tradunt ipsum ad cordis passiones efficacem esse, dispneumonicisq; auxilium afferre. Solinus.

De Topazio.

¶Topazius gemma uiridis est, cui ea gloria fuit, dum primum repta esset, ut omnibꝰ preferreret. Inuentꝰ autem est in Arabię insula quę Chitis appellať, in q̃ Troglodytę prędones, quum diutiꝰ fame et tempestate pressi, herbas radicesq; effoderunt, eruere Topazium. Alij Topatum insulam esse affirmãt in mari rubro nebulosã, & ideo sæpe quęsitã nauigãtibus, ex eaq; causa ita uocatã. Topazin em̃ Troglodytarum lingua quærere significat. Ex hac dicunt Topazium primum importatum Berenicæ reginæ quæ fuit mater Ptolomei a præfecto regis Philemone, mireq; ei placuisse, & inde factã statuã Arsinoe Ptolomei philadelphi uxori q̃ttuor cubitorꝝ, sacratam in delubro qđ aureum uocabať Posteriores ipsũ circa Thebaidis oppidũ Alabastræ nasci inuenerunt. Faciunt eius duo genera. Prasoidem hoc est Porraceũ, et Chrysopteron similem Chrysoprasio. Est aũt amplissima gẽmarꝝ τοπάζω

et sola ex nobilibus līmā admittit. Coeteræ em̄ saxo & cote poliunt̄. Eadē & usu atterit̄. Recēciores ipsum falso mellei coloris dixe rūt Sudines eum Niliō uocauit a Nilo in cuius littorib9 inuenit̄, uoluntq́ꝫ ꝙ contra Emoptoicā polleat. Aristoteles scribit To- pazion sup ulnus positū sanguinē sistere. Cōfert & obtalmię ex Orphei descriptiōe

De Callaide uel Callaico.

¶Callais comitat̄ Topazium similitudi ne magis q̄ꝫ autoritate, est em̄ ī ea uiride pal- lens, dicit̄ a quibusdam Augites, nascitur a pud incolas Caucasi montis, amplitudine conspicua, sed fistulosa, ac sordium plœna. Sincerior multo præstantiorq́ꝫ in Germa- nia ut Plinius testat̄. Solinusq́ꝫ affirmat, hic inquit, in Germaniæ continentibus Callai cam reperiri quam Arabicis anteponunt uincit etenim Gręcia et honore precioq́ꝫ ad Smaragdos accedit. Inuenitur autem in ru pibus inuiis ac gelidis, oculi figura extube rans, leuiterq́ꝫ adhærens, nec ut adnata pe- tris sed apposita uideatur, quapropter scā- dere ad eam pigritia pedum equestres po pulos tedet, simulq́ꝫ periculum terret. Ob id euntes e longinquo incessunt, & cum toto musco excutiunt. Hoc gestamen in ceruice gratissimum est. Optimus color in

iis

ĳs Smaragdi, ut tamen apparet ex alieno est quod placet Auro incluſę decorant. Au rūq; nullæ magis decent. Quę ſunt earum pulchriores oleo, unguento, & etiam mero colorem ꝑdunt, uiliores cōſtantius reſiſtunt neq; eſt mutabilior alia, aut mēdatior uitri.

De Praſio.

¶ Praſius plebeia gemma, uiridātium turba eſt. Cuius alteꝝ eius genus ſanguineis punctis adhęret, alterum uirgulis diſtinctū cādidis, ut Cymbia ex eo fiāt (poculi id genus eſt, ꝓcerum, ac nauibus ſimile) uti et noſtra ætate aliqua uidimus. Fiunt ex eo Cylindri celerrimi, India hos generat, Germaniaq; locis frequentib9, p̄cipue in iugis quibuſdā Miſnę, ab ĳs q metalla eruunt, īueniunt. Aiunt em̄ facultatē cōfortādi uiſum eſſe. Inſuꝑ cum Smaragdo uires cōes habere. Sed tamen ab īcolis nō magnę in hōore eſt habitus.

De Heliotropio.

¶ Heliotropium ſimili modo porracei coloris eſt, ſed nubilo & repreſſo ſanguineis uenis diſtincta. Certamen diu fuit, quenā eſſet generis huius eminentiſſima. Depræhenſumq; eſt documentis plurimis Æthiopiā aut Lybicā palmā tenere. Nomen ex eo trahens, ꝙ deiecta in uas aquę fulgorem ſolis accedentem ꝑcuſſu ſāguineo mu

maxime Æthiopica, eadem extra aquam ſpeculi modo ſolem accipit deprȩhenditq; Eclypſim, ſubeuntem lunā oſtendens. Tradunt Magi admixta herba eiuſdem nominis, & prȩcatiōibus legittimis additis, eum a quo geſtabitur uiſibus ſubtrahi obuiorꝝ: qđ uanū eē, ceu pleraq; alia quȩ de hac magi pollicent̄, nemo dubitat. De Iaſpide.

¶Iaſpis antiquitatis gloriā tenēs, præter id ꝙ uiret, ſæpe etiā tranſlucet. Plurimæ gētes ferunt eā Smaragdo indicæ ſimilē. Cypri eā dicunt glaucam, uiridem, pinguemq; Perſȩ aeri ſimilē, ob id talis Ærizura uocat̄

Ærizura

Totꝰ oriēs ꝓ Annuletis tradit̄ Iaſpidem geſtare, quȩ ex eis Smaragdo ſimilis eſt, & per tranſuerſum Linea alba præcingitur, Hæc Grāmatias uocatur, quæ pluribus præcingitur polygrāmos. Magica uanitas, hanc contionantibus utilem promittit. Magnitudinem Iaſpidis undecim unciarꝝ uiſam ſcripſit Plinius, formatamq; indo effigiem thoracatam Neronis. Eſt & Iaſpis cæruleo circa Thermodoōtem amnem, quæ hodie Torciſcus uulgo, uel Thoricus appellatur et in prȩcio habetur, de qua poſtea. In Phrygia purpurȩa. In Cappodotia ex purpurea cæruleaq;, at non refulgens. Thratia indicȩ ſimilem mittit. Chalcidia turbidam

Grāmat

Sed

Sed ut bonitates distinguamus. Olim opti
ma fuit, quæ purpurę quicq̃ habet. Secũda
quæ rosę Tertia quæ Smaragdis. Singulis
aũt nomina gręci ex argumẽto dedere. A-
pud eos est quæ uocat̃ Borea cœlo autum
nali matutino similis, & hęc erit illa, quę uo
catur Ærizusa. similis est et Sardæ. Imitata
& uiolas, quarum in Germania precipua co-
pia est Sacrarum enim ædiũ parietes, illo ge-
nere incrustatas uidimus. Est & quæ Resi-
næ similis est Terebyntinæ, hinc & Tere- Terebyn.
byntizusa appellat̃. quãq̃ & hoc nomen a
gẽmarijs trahit̃ parũ proprie, ad eãq̃ e mul
tis eiusdẽ gẽmæ discriminibus cõstare ui-
detur. In uitio sunt Crystallo sises, aut mi-
xtis id est pituitæ. Quæ ex eis pręstantiores
sunt, funda includunt̃. Quæ optime signãt Sphragid
Sphragidas uocant, dato his apud ueteres
publico dominio gemmarum Omnia autẽ
hęc genera i Germania reperiunt̃, multũq̃
nobilitata ea gẽma nostra cignea Tubanti-
norũ, ubi tãta copia eruit̃, ut ædificijs publi
cis (rudi tamẽ forma) a ueteribus sit inclusa
Hac uero tẽpestate atterunt̃ non in grata, spe
cie, nec in formã unã, partim eñ capulis ap
tant̃, partim poculis, partim tabulis alearum
pars etiã globulis, quibus Christianę præces
numerant̃. Hæc gẽma e Germania alijs gẽ-
tibus distrahit̃. Quæ de hijs magi pollicen

pollicent̃,ut uana reliquo. Punici asserunt ꝙ lapsis subuiridis aligatus dolores stoma chi & uentris lenit, & paralyses placat. Dioscorides ait qui eã gestauerit tonitrua nõ formidabit. Iaspis parturiẽtes mulieres iuuare, & febrẽ pellere dicit̃. Galenũ in annulo gestasse nõnulli scriptũ reliquere. Aristoteles ipsũ sanguinẽ restringere dixisse fert̃. Iuuatq; intercutẽ aquã alligatus, uulneraq; ab inflãmatione & dolore custodit.

De Gemmis rubeis.

¶Inter gẽmas quæ rubro colore sũt, et plucent Carbũculi principatũ tenẽt, a similitudine igniũ ita appellati. & ꝙ ipsi ignẽ non timent A qbusdã Apyroti uocant̃, fulgorẽ habẽt candidũ, in extremo uisu rutilãtem etsi attollat̃ pene exardescentẽ. Qui lãguidius et liuidiꝰ lucẽt. Lithozõtas appellãt, horũ gẽera sũt Indici et Grãmãtici, q̃s & Carchedonos dicũt, ꝑpter opulentiã Carthaginis magnę. Sũt et Æthiopici q in Dithosia nascunt̃. Alabãdicos ueluti rudes atq; ĩpolitos uocãt. q ꝑfecti Alabandes ceu mũicipes ciuesq; oppidi dicunt̃, hĩc ortũ esse cõiicio, ut gẽmaꝝ mãgones aliq̃s Amãdinos, aliquos Almãdinos barbare dicãt, q̃s rerũ periti dũ sequunt̃ pudẽdo errore, eisdẽ nominibus gemmas describunt, nec seipsos,

nec

nec rē de qua ſcribūt,ſatis intelligentes.Sed redeam⁹ unde digreſſi ſumus. In omni ge nere Carbunculorū maſculos appellant a criores. & fœminas lāguidius fulgētes. In maſculis quoqꝫ obſeruāt aliquos liquidio ris flāmæ,alios nigriores,& quoſdā lucidi us ac magis cœteris in ſole radiātes. Opti mos Amethyſtizontas,hoc eſt quorū extre mus igniculus in Amethyſti uiolam exeat. Proximos illis quos uocāt Syrritas pinna to fulgore radiantes.Ob id quidā Indicos minime ꝓbant,ꝙ nec clari ſunt,& plerūqꝫ ſordidi ac ſemper fulgoris retorridi,ęthio picos uero,ꝙ pingues lucēqꝫ nō emittētes, ſed cōuoluto igne flagrare.Magnitudine ta mē Indici pręſtāt,unius em̄ ſextarij mēſura cauant.Garamātici minores multo cœteris ſūt,& nigrioris aſpect⁹ ſed igne,uł ſole,ho ſte dicūt acri⁹ q̄ꝫ cœteros excitari.Eoſdē um brāte tecto purpureos uideri,ſub cœlo flā meos,cōtra radios ſolis & ſcintillare. Cerā ijs ſignātib⁹ liqueſcere,etiā ſi in opaco fiat Qui ex eis mares ſūt,ſtellas ītus ardētes ha bēt, fœmine rurſū fulgorē extra ſe fundūt, Dicūt quidā et in Thratia naſci eiuſdē colo ris gēmam.ignē minime ſētientē.Et in Or chomeno Archadię et in Chio inueniri eā Sed Orchomēios nigriores,ex qbus et ſpe cula fiunt.

fiũt. Esse & Troezenios uarios interueniẽ tibus maculis albis. Itẽ Chorynthios ex pal lore cãdidos, quæ olim Massilia & Vlixi= põe importabant̃. Nõne putas dignissime pręsul difficillimũ hęc genera discerni. Sed audi quid ingeniorꝝ calliditas in his discer nẽdis impedimentũ prębeat. Æthiopicos e= nim qa hebetiores sunt, in aceto q̃tuorde= cim diebus macerãt, indeq; nitescere cogũ tur, totidẽ mẽsibus durãte fulgore Adulte= rant̃ uitro simillimo, sed cote deprehẽdunt̃ sicut & alię lactitię. Mollior em̃ materia, & fragilis, & cẽtrosa, scobe et põdere deprehẽ dit̃ qđ minus est uitreis, similiter & pustu= lis, argẽti mõ relucẽtibus. Est & Carbũcul9

Anthrac. anthracitis appellata, carbonibus sil̃is igni tis, peculiare hĳs est, ꝙ iactę in ignẽ uelut in termortui extinguunt̃, cõtra aqua pfusi, ex ardescũt. Cognata Carbũculo est. Sanda= stros quã aliq Garamãtitẽ uocãt que nascit̃

Sãdastros in India in loco eiusdẽ nominis, & in Ara= bia ad meridiẽ uersã. Sũma cõmendatio Sã dastrorꝝ, ꝙ uelut in trãslucido stellãtes, intus aureę guttę fulgẽt, sẽper in corpore, nũq; a= cutę. Et hę fere stellarꝝ hyadũ, et numero, & dispositiõe stellant̃. ob hoc a Chaldeis cæ= rimonĳs adhibitę. Sũt in eo genere mares uigore quodam & austeritate apposita, a fœminis distincte, fœminis est blandior flã

ma, alliciens magis q̄ accendens, & hoc presertim in Indicis, quanq̄ alij Arabicas Indicis præferant, sed hæ fumidæ sũt, qđ ui tium in gẽmis habetur. Sunt qui negant po liri Sandastros, ppter teneritudinẽ, & ob id Sãdaresion uocant, sed ij in magno errore sũt, ob similitudinẽ nõis, hoc constat quan= tũ numero stellarũ accedit, tãtum & præcio acedere. Est et Lichnites ex geñre ardenti= um, a lucernis accẽsis ita a græcis appellata hanc quidẽ remissiorẽ Carbunculũ dixere, nr̃a ętate Rubinũ uocant. Duplex ei facies, aut in purpureã emicat alacritatẽ, aut mera= tio suffundit̃, cocceo rubore p omnem inti mã partẽ sui, siquidẽ pura sit, inoffensã ad= mittit pspicuitatẽ, contumaciter sculpturis resistit. At si aliqñ sculpta est, dũ signa inpri= mit, quasi quodã animali morsu, ptem cęrę retentat. Si radijs solis excanduit, uł ad calo rẽ attritu digitorꝫ excitata est ad paleas, aut chartarꝫ folia ad se rapit. Nascit̃ in Orthosia totaq̄ Caria, ac uicinis locis, sed pbatissima in India. Proxima huic est Ion, apud Indos quasi uiolacea a prelatis uiolarꝫ floribus ita appellata, nã Ion uiolã nominãt, sed raro sa turo colore lucet. Carchedonius uilior mul to prædictis, similiter ad se paleas trahit, nas citur apud Nasomonas in montibus, ut incolæ putant imbræ diuino, Inuenitur

Lichnites

Ion.

Carchedo

Inuenitur ad repercussũ lunæ maxime ple- ne. Nascitur & circa Thebas in Ægipto, sed fragilis. Vritis plena morientiq; carboni si- milis, potoria uasa ex hoc lapide facta inue- nio, quæ nostra ætate aliquando uisa sunt Hæc est gemmarum ardentium aduersitas, atq; cognatio, quam ut quis recte dijudicet imprimis fallacias Mangonum caueat, qui arte subditis per quæ transllucere coguntur & occasionẽ difficultatis pręstant. Mirandũ autem magis est, qđ ij, qui ex recentioribus hystoriã naturalem scribunt, longe ab hac eruditorum sententia recesserunt, ut multũ scribendo de Carbunculis, Rubinis, Palla gijs, Granatis, Amandinis, nihilosecius age re uidentur q̃ Sophistæ dum de Chymera garriunt. Nã nec rem de qua scribunt, nec a lios quos citant, nec seipsos satis intelligunt hos pudendo errore medici nostri tempo- ris secuti, dum ex eis cõponere medicabula audent, uti ex commentarijs singulorum as satim colligunt, ita & simplasias cõmittunt, et sic miseris exitium, sibijpsis, & arti infami am parãt, ijs autem omnibus gemmarum generibus, uenena, pestiferumq; aerem abi- gi & spiritum cordis hilariorem fieri nõ ne gauerim Amuliereq; gestantibus, ut Puni- ci tradunt, contra nocturnas illusiones ua- lere.

Vritis.

ualere In eius quoq; spectasse oculis cōferre

¶De Amethysto.

¶Amethystus uiolaceum fulgorem habet, causam nominis afferūt, q quum usq; ad uini colorem accedat, prius tamen q ipsum degustet, in uiolā desinit. Fulgor em̄ in eo purpureus est, non ex toto igneus, sed in uini colorem deficiens, lucēt autem omnes, principatum Indicæ tenent. Sed & in Arabia petrosa, & in Armenia minori, & in Ægipto, & in Gallatia reperiuntur. Indici absolutum purpuræ colorem habent. Sordidissimę autē & uilissimæ sūt in Tharso & Cypro. Inueniuntur & in Germania in mōtibus Misnæ, sed minime duri, quæ etiā usu atterunt. Globulos em̄ ex ipsis faciunt, quos tamen angularit, ut fulgorem blādius fundant, tū in pilæ figurā poliunt, quibus in sacris prçcibus numerādis, ceu Iaspideis utunt. Est & alterz Amethysti genus ad Hyacinthos descendens, hūc colorē Indi Sacon uocāt, gemmāq; Sacadion. Dilutior uero ex eodem Sapinos uocat, eadē Paranites in cōtermino gētis Arabię Quartū genus uini colorē habet. Quintū ad uicniā Chrystalli descēdit, deiectu purpurę albicāte, qd minime pbatur quādo prçcellēs debet esse in suspectu, uelut ex carbunculo

refulgens,quidam in purpura leniter rose=
us nitor. Sunt autem sculpturę facilis. Ma=
gorum demētia resiste re ebrietati Amethy=
stos pollicetur,& inde appellatos q̃ minime
ebrios. Etsi lunę nomen ac solis ijs inscriba
tur. atq; ita suspendantur collo, e capillis cy
nocephali, uľ plumis hirundinis, resistere ue
neficijs, & adesse quoq; modo reges aditu=
ris, grandines, tempestatesq; auertere, et locu
stas, pręfatione adita, quam ipsi demōstrant
propellere. Quæ quidem scripsisse eos non
absq; contemptu, & itrisu humani generis
Plinio uidetur.

De Hyacintho

Hyacinthi color e uicinio Amethysti de=
scendit, nam emicans ille in Amethysto ful=
gor uiolaceus, dilutus est in Hyacintho, pri=
moq; aspectu gratus, sed euanescit anteq̃ sa
tiat. Adeoq; nō implet oculos, ut penes nō
attingat, marcescens celeriꝰ nominis sui flo=
re Hyacinthos Æthiopia solūmodo mittit
hallucinantur recentiores scribentes ex hya
cinthis esse coloris lutei, quum ij Crysoliti
sunt, de quibus dicemus, pollet autē hyacin
thus contra uenena & pestilentes tractus, as=
sumiturq; a medicis Antidotis cordialibus
Punici tradunt, eum qui hyacinthū gestat,
esse a fulgure tutum. Quæ Solinus de Hya
cintho

Hyacintho ſcripta reliquit Saphiro peculi liaria eſſe uidentur, hyacinthum a Saphiro minimę ſeparans.

De Sarda.

¶Sub hoc genere coloris ſcilicet rubei cõtinetur & Sarda, gemma uulgaris hodie, Darneolus dictus ſignãdis cæris aptiſſima quoniam ſculpta partem cære non aufert. Eſt autem Sardibus primum reperta, que urbs eſt Lydiæ, ſed laudatiſſima, poſtea in Babylonia inuenta, quum lapicidinę ibi aperirentur, hęrens in ſaxi corde, dehinc q̃ plurimis locis aliis reperta. Sunt autem trium generum rubrum, & quod demiũ uocant a pinguedine. Tertium quod argẽteis bracteis ſublimatur. Indicę prelucent craſſiores ſunt, Arabicæ inueniuntur circa leucada Epiri, & circa Ægiptum, quę ſublimãtur aurea bractea. Et in his mares excitatius fulgent, fœminæ pinguiores ſunt & craſſi9 nitẽt Nec fuit alia gẽma apud antiq̃s uſu frequẽtior, ut Menãdri fabulę teſtant̃, nec ullæ trãſlucẽtes tardius, hũore hebetant̃, oleoq; magis q̃ alio liquore, quę mellee uero exiſtunt damnantur. Darneol.

De Sardonyce.

¶Ab hac gemma & onyce Sardonix appellatur colorem unguis habens, in Sarda quaſi carnibus ungue homnis impoſito

impoſito et utroq; tranſlucido,placere ma
xime cæpit,quoniã ſculpta cerã nõ aufert,
Indi pforatis in collo utunť.Primus roma
noꝝ Sardonyce uſus eſt prior Affricanus,
Policrates & inde Romæ celeberrima fuit,hanc gem⸗
mã fuiſſe tradunt,qua ſe Policrates tyrãnus
ab inuidia fortunę redimere credidit, pro⸗
iecta ipſa in mari, que a piſce eo die capto,
regiq; in culinã deportato relata eſt.Et po⸗
ſtea Romæ in delubro cõcordiæ aureo cor
nu per Auguſtum incluſa.cæperũt hæ gẽ
mæ pluribus intelligi coloribus radice ni⸗
gra,aut cæruleũ imitãte,et ungue minium,
nec ſine quadã ſpecie purpuræ candore in
minium trãſeunte,has Indis primũ non ha
bitas in honore ſcriptores ꝑdiderunt,tãtæ
tamen magnitudinis fuiſſe ut ex ipſis capu
los factitarent Nã ibi torrentibus detegebã
tur,deinde perſuaſi a Romanis his gaude⸗
re cæperunt Vtiť q; his uulgus pforatis in
collo,& id Indicaꝝ argumentũ eſt,Arabi⸗
cę excellũt cãdore circuli prælucido,ſed nõ
gracili,medietas em̃ circuiť limite candida
to.Optima Arabicaꝝ eſt, ſi nec colorẽ ſuũ
ſpargat in alterum,nec ipſa ex altero mutu
etur,reliqua nigro finiunť Nam ſi trãſluce
at uitio uertitur,ſi perſpicuitatem arceat ꝓ⸗
ficit ad decorem.Inueniť ex Indicis cæreum
colorem

colorem & corneum imitãs,etiã albi circu li,unde nomen earum ortum putãt Cor-neolas uocãt,quãq; alij Carneolas a carni-bus nomen sortitum uolunt,et Sardam ue rius q̃ Sardonycem esse. melleæ aut feculẽ tæ improbãtur,aut si ex alio colore admit tit aliquid enormiter. Nihil enim in sua se-de interpellari placet. Improbantur et arme nicæ quæ sunt zona pallida. Dionysius di-cit hanc gemmã ad corporis custodiam fa cere,eoq; athenienses uti solent. Dionisi.

De Onyce. ὄνυξ

¶Ob nominis societatem exponenda est et Onycis natura. Sudines dicit in hac gem ma esse cãdorem unguis humani. Itẽ Chry soliti,colorẽ & Sardæ, & Iaspidis. Aliqui dicunt Indicam Onycem plures habere ua rietates,igneã,nigram,corneã,cingentibus cãdidis uenis,oculis modo interueniẽtib9 Onyx Arabica nigra inuenitur cãdidis zo nis,& p hoc ab Indica distat,q illa ignicu-los habet, albis cingentibus zonis singulis pluribus ue,aliter tamen q̃ in Sardonyce indica Dicunt alij carnosas esse indicas p-te Carbunculi ,parte Chrysoliti,& Ame-thysti,sed totum id genus a uera Onyce ab dicant. uerã nanq; Onycem plurimas ua-rijsq; cum lacteis zonis habere uenas oĩm

transſitu colore inenarrabili & in unum re-
deunte concentum grata ſuauitate.

¶De Hematite.

¶Hematites ſanguineo rubore & propte
rea Hematites uocatus, in Æthiopia præci
puus naſcitur, & in Arabia & Affrica, hu-
ic nō ſine mendacijs magi fata humana at
tribuunt, ut ſcilicet a rege aliquid petituris
adeſſe, litibus iudicijſq; eam interponūt. In
prelijs etiam ſalutarē eſſe pronunciāt, quaſi
non ſatis ſit eum oculorum, & iocinorum
medicinis decoraſſe. De Corallio.

¶Corallium que Gorgonia appellatur
quoniam extractum aquis lapideſcit, gigni
tur in mari rubro & in Perſico, laudatiſſi-
mū in Gallico ſinu circa Orchades inſulas,
& in Siculo circa Drepanum Et ante Nea
polim, & ante Corniculum, etiam hac tem
peſtate. Forma eius fruticis eſt color uiridis
baccę eius candidę quantiſper ſub aquis et
molles ſunt ac tactu prope carnulentæ. Ex-
empte confeſtim durantur, & erubeſcunt,
ſicut corna ſatiua. Aiunt tactu dum uiuit
prorſus lapideſcere, propter quod euellitē
retibus ac ferramento precinditē. Pro Am-
muleto, i. pro ammoliendis faſcinationibꝰ
infantiæ alligatur, Dioſcorides etiam ſalu-
tarem

ſalutarem domib9,ꝙ eas nec maleficis,nec umbris malis,uexari ſinit, a ſomnijs item inanibus præſeruare.Metrodorus affirmat ꝙ maria emolliat,fulminibuſq;,et Typhonibus reſiſtat. Stomachi doloribus ge iatũ aut in puluerem contuſum epotumq; conferre ſcribitur. Metrodo.

De Hepheſtite.

Eſt & gemma Hepheſtites dicta,ſpeculi naturam imitans in reddendis imaginibus quamq; rutilis.Experimentum eſt ſi ferueñtem aquam refrigeret,aut ſi in ſole materia arida addita accendat. Magi aſſerunt portantibus ipſum audatiam augere, grandineſq; & locuſtas a fructib9 arcere.Eſt Chryſolampis noctu ignei coloris, licet die palleſcat.E Crocallis que ceraſum repreſentat. Eſt & Panthaurus ignei fulgoris gẽma in India reperta omnes in ſe lapidũ uirtutes continens,ut aurum metallorum. Chryſola. Crocalis

De Chryſolito & alijs.

¶Proſequamur & hic gemmas lutei coloris ꝗ rutilo dilutior eſt ꝗlis eſt color auri, Ei9 coloris eſt chryſolitus.aureo enim colore tranſlucet,has mittit æthiopia,ſed his Indicæ præferuntur & Bractianæ ſi uariæ non ſunt, deterrimæ uero Arabicæ, quoniam turbidæ ſunt,& uarię,& fulgoris in

interpellati nubilo macularu͂,etiã quæ cõtin gunt limpidum ueluti scobæ sua referte.
Optimi sunt q in collatiõe aurum albitare quadã argenti facie cogunt. Funda hĳ in=cluduntur cœteris subĳcitur aurichalcum Inuenitur hec gemma & in Germania in iugis misniacis,& locis sibi uicinis,sed faci le frangibiles,splendore tamen ad cãdorem declinãtes,hunc uulgo Cetrinum uocant Vanum est credere ipsum aduersum no=cturnos timores ualere, si seta asini in bra=chio sinistro ligatus,demoniacq; abigere.Iã exptes gemmaru͂ aliquos Chrysoelectros appellãt,cp in colorem Electri declinant.
Iucundiores matutino aspectu. Est ex his Leucochrysis nuncupata interueniẽte cãdi da uena.Sunt & in eo genere Capniæ,sunt et uitreis similes,ueluti croco fulgentes, sed uitreæ discerni non possunt,tactus uero de præhendunt,tepidior in uitreis. Sunt in eo genere Melochrysi ueluti per auru͂ sincero melle trãslucente,has India mittit,quãq; ad
Bochus iniuriã fragiles,Bochus autor est in Hispa=nia Chrysoliton duodecim pondo a se ui=sam Hormesion inter gratissimas aspicitur ex igneo colore radians,auro portante se=cum in extremitatibus candidam lucem.
Chrysotopsis gemma est quam lux cælat

prodit

prodit obſcurum. Hęc enim eſt in illo diuer ſitas ut nocte igneus ſit, die pallidus. Ætites fuluus eſt, et tereti poſtiõe alterum lapidem intrinſecus cohibens, cuius crepitu ſonor⁹ eſt. quum mouetur quamq́ tinnitum illum non internum ſcrupulum, ſed ſpiritum eſſe hunc Ætitem Zoroaſtres omnibus pręfert maximamq́ illi tribuit poteſtatem. Inuenit aũt in nidis aquilę aut in littoribus oceani. Ætites.

De Electro Linturio & alijs.

¶Eſt Succini genus quod Electrum uocant græci, in inſulis ſeptentrionalis oceani genitum, et ad littus ui tempeſtatum adactũ Id olim gleſſum gentiliter Germani uocabant. Inde gleſſaria dicta hec portio fuit. Romanæ militiæ Auſtrauita & Sudinia a barbaris, quãq́ & in locis alijs inueniatur, abundantius tamen in ea ipſa. Naſcit autẽ defluente medulla ex pinei generis arboribus, ceu gummi e Ceraſis, denſatur rigore maris. Succum arboris eſſe de ſignificatione nominis capeſſimus. Pinum uero unde ſit genitum, ipſius ſucci odor indicabit. Falſum eſt, q̃ pardanæ ſyluæ hanc ſpeciem lapidis fleuiſſe exiſtimantur. Sed germani in Illiricum eam intulerunt, quomodo per pannonica commertia uſque ad padanos homines ſore delata, q̃ ibi primum uiſa,

 etiam

etiam nata credita est. In munere Neronis principis omnis apparatus sine succino inornatus fuit. Nec difficulter cum Rex Germaniæ per idem tempus tredecim milia librarum dono ei miserit. Sunt eius genera q; plurima, quę pro facie nomen habent. Candida quæ odore præstant, fulua & trāslucentia. Cærea & quę falerna, utrunq; a similitudine, aut uini, aut mellis, Infantibus quoq; pro Amuleto alligantur. Contraq; lymphationes cuicunq; ætati, quod fuluū est ab aliquibus Chrysoelectrum uocatur id si collo alligatur mederi febribus dicitur. Transpadanę mulieres ipsum circa colla gestauere. Valet contra fautium uitia uario genere aquarum, iuxta illos infestante

Calistrat9 guttura, ac uicinas carnes, Calistratus ꝓdīt ipsum tritum cum melle rosaceo, auriū uitījs. & si cum attico melle oculorum obscuritatibus mederi. Stomachi etiam uitijs uel per se, uel cum mastice farina eius epota Attritu digitorum caloris ui accepta attra

Craterit. hit in se paleas, & folia arida, ut Magnes ferrū, notissimū id cuiq;, Craterites īter Chrysolitū & Electrū colorē habet prędurę natu

Chelonit. rę. Chelonitides ē testudini similis, ex q̄bus ad tēpestates sedādas multa uaticinant̄ et q̄ ex his aureis guttis sit, cū Sorabeo deiecta in aqua

aquā feruentem, a tēpestatibus tueri. Chrisophis aurum uidetur esse, Lynturium gēma Electri colore īuenio, qui ex urina Lyncis in duriciem calculi coit. Istud etiam animal persentiscere, hoc documento ꝓbatur ꝙ egestum liquorem illico harenarum cumulis quantum ualet contegit inuidia .s. ne talis egeries transeat in nostrum usum, medetur regio morbo. Thecolitos nucleo oliuę similis spernit, quō uidetur sed remedijs pollens, uincit aliorum pulchritudinē, Solutus quippe et haustus, pulsis calculis, renum dolores, ac uesicæ leuat. Theocol.

De Opalo.

Obiter & Opali natura dicenda est cui superius Carbunculi ignem tenuiorē Amethysti purpureum fulgorem, & Smaragdi gratissimam uiriditatem inesse diximus. & cuncta pariter incredibili mixtura lucentia, cui sulphuris ardentem flammam æquauere. Cōpositores gemmarum ei preciosissimam gloriam, & maximam difficultatem dedere. Magnitudo eius nucis auellanæ. Est insignior fact9 historia Nonij & M. Anthonij triumuiri antea relata. Vitia Opali sunt, si color in florem herbæ que uocatur Heliotropium exeat. aut Chrystallū aut grandinem. Si sal interueniat aut scabritia.

ſcabritia,aut cuncta oculis occurſantia,nul loſq; magis India ſimilitudine indiſcreta uitro adulterat. Experimentum in ſole tan tum eſt,falſis enim cõtra radios libratis di‐gito a pollice,unus atq; idem tranſlucet co lor in ſe conſumptus,fulgor ueri ſubinde uariat,& plus huc illucq; ſpargit,& fulgor lucis in digitos funditur, Appropinquant huic gemma alia quam Pederota nominãt et priuatum genus faciunt cum ſumma co loris, ex aere & purpura conſtat, ui riditas Smaragdi deeſt,nitet,ſed mollius. Opal9

Opalus raroq; nõ ſcaber,melior ille,cuius color co lore uini fuſcatur, quoniam qui diluitur a‐qua. Tradit̃ naſci in, Ægipto & in Arabia, et uiliſſimi in Põto. Item in Gallatia,& Cy pro ac Tharſo, Amorẽ cõciliare creditus ẽ.

¶De gemmis ceruleis & nigris.

¶Reperiuntur & gemmæ cæruleæ, hoc eſt, quæ cœlum colore imitantur , ceu Sa‐phirus, Cyaneuſq;,quamuis & nomine tali colos ſignificet ut Plinius inquit. Eſt autem Cyane9 ex Iaſpidis genere cæruleo colore. Iaſpis enim ut dictum eſt cęrulea cir ca Thermodoontem amnem reperitur. Optima ẽ Schytica,deinde Cypria, poſtre mo Ægiptia. Theophraſtus hanc gemmã in marem & fœminam diſtinguit . dicens

eam

eam quę mas est, a Saphiri colore multum non distare. Hec est gemma, quam officinę hodie Turciã uel Thoricum uocãt. Neoterici aiunt ipsam ea ui pollere, ut hominẽ in lapsibus ne membra laxentur, frangantur ue conseruare. Aliis nõ inepte uisum est hoc nomen ante Smaragdo cœco minimeq; translucido accomodatum fuisse, uti constat ex superioribus, qui in argentariis metallis regionis atticæ in loco qui Thoricus dicitur, repertus est, Indeq; ipsum & ad hanc gemmam pinguiter cæruleo colore tumescentem tractum, ut & ipsa Thoricus nominari cæpta sit, Quũ Plinio teste Smaragdi sint, qui aliquid e Saphiro cęruleoq; habeant, discutiant legentes.

De Saphiro.

¶Saphirus eiusdem coloris gemma trãslucida, cui aliquando aureus puluis inesse uidetur, hoc est, ipsum punctis aureis collucere, raroq; cum purpura, & ii mares sunt, ad eosq; Cyaneus appropinquat ex sentẽtia Theophrasti. Adulterantur autẽ maxime tinctura, idq; in gloriam regis Ægiptii adscribitur, qui primus eum tinxit. Qui candidi sunt Saphiri, colorem Adamantis referunt. Sunt autem ut Plinius inquit inutiles sculpturæ, interueniẽtibus Chrystallinis

centris,

cētris optime apud Medos reperiunt nuſq̃
perlucidę. Quæ ſi de Saphiro a Plinio di
cta intelligantur, nequaq̃ probanda ſunt
quum Saphirus & ſculpitur & perluceat.
Sunt ergo de Cyaneo hæc uerba Plinij ac
cipienda, Qui in colore uti dictū eſt ad Sa
phirum accedit. Promiſcue enim Plinius
agit de Cyaneo & Saphiro, quę Solinꝰ de
Hyacintho retulit Saphiro accomodata ſūt
ipſum eſſe colore cæruleo, qui aliquando
uiolaceo diluitur, aliquando nubilo obdu
citur, quandoq; in aquaticum eliqueſcit.
Precioſus uero qui inculpabili nitore inue
nitur. Optimus enim in illo tenor eſt, ſi nec
denſiori fuco ſit obtuſior, nec propenſa pꝛ
ſpicuitate deiectior, ſed ex utroq; tempera-
mento lucis & purpuræ moderatum, ſua-
uiter florem trahit. Quis negat hæc ſingu-
la ineſſe Saphiro. Et ſubdit, hic eſt qui ſentit
auras, cū cœlo facit mutationem, nec ęqua
liter rutilat, quum aut nubiloſus eſt, aut ſere
nus dies, Præterea ipſe in os miſſus magis
friget. Medici aiūt ipſum uim fugandi An
tracem peſtilentem habere, quod experien
tia plurima comprobatum cognouimus.
Dioſcori. Epiphoras oculorū ſanari dicit.
Inuidięq; reſiſtere ſi ī eo Scarabeꝰ inſculptꝰ
ſit. De Calaide & Cęraunia.

Eſt

Eſt & gemma Saphirum imitata dicta Ca-
lais candidior, eo & littoroſo, mari ſimilis.
Eſt et Cęraunia cærulei ſplendoris, in Car-
mania naſcens, Eſt & candida, de qua inter
candidas dictum eſt. Sunt autem omnes
criſtallina perſpicuitate Solinus inquit. Cę-
rauniorum genera porro diuerſa ſunt. Car
manicum candidum eſt, ſplendet cærulo, ſi
ſub diuo habes colorem ſyderum rapit So
tacus fecit alia duo genera. Cęraunię nigras
rubenteſq;, ſimileſq; eas eſſe ſecuribus. Pol-
let & Luſitanum litus gemma Cæraunia,
cuius color Zepiropo eſt, qualitas igni pro-
batur, quē ſi perferant, aduerſus uim fulgu-
rum creditur opitulari. Plinius ait, per illas
quæ nigræ ſunt, & rotundæ, urbes expu-
gnari & claſſes, eaſq; uocari Betulos, quę ue
ro longæ ſunt cæraunias, facit & aliam rarā
admodum, & Parthorum magis queſitam
quoniam non alibi inueniatur, q̄ in loco
fulmine icto, ſicut & Ambria, quam aliqui
Notiam uocant, & Brontia, quam ſimiliter
cadere cum imbribus, & fulguribus dicit,
eundemq; effectum habere, quem Brontia
que cum tonitruis cadit, & fulmina icta re-
ſtinguit, ſi credimus calamitatem uocant a
calamo, feruntq; plures calaitas ſimul iun-
ctas eſſe Cadmites eadē eſt quā Oſtracitē
uocant

uocant, nisi q̄ hanc cæruleæ bullæ interdū cingunt. De Moris gemmis.

¶ Gagates lapis plurimus optimusq; in Britannia flumine amnis Gagatis reiectus Est autem niger, planus, leuis, et nullius fere ponderis, ardens, igni admotus, ex eo scripta fictilia nō delentur. Serpentes fugat, uirginitatem depræhendere dicitur. Aqua ardet, oleo restinguitur, attritu calefactus detinet paleas, æque ut Succinum, Galactites in ripa Acheoi amnis Grçciæ inuenitur ater, sed candidum succum reddere dicitur, si teratur, & lactis saporem, fœminis nutrientibus alligatus fœcundat ubera, subnexus paruulis, largiusculos haustus saliuarum facit. Intra os receptus liquescit. Eandem memoriam adimere dicūt. Inuenitur & in Nilo. Ananchitis qua necromantici dicunt euocari imagines deorū, Synochitide imagines inferiorum teneri, utræq; nigræ, Orca barbari nominis e nigro fuluoq; & candido placet. Inter gemmas nigras Morion Indica numeratur que nigerrimo colore trāslucet, in qua miscetur, & Carbūculi colos, Apistos nigra est, & ponderosa, distinguentibus eam rubentibus uenis, quç igni excalefacta septenis diebus calorem tenet, putāt prodesse eā contra frigora, Belus est quasi oculi

Galactites

Ananchi.

Orca.

μόριον

Apistos

oculi pupilla nigra e medio auri lucēte cā-
dore circūcincta. Hecpropter suā speciem
sacratissimo Assyriorum deo dicatur. Sed
est alia quam Belum uocant in Arbelis na
scens nucis iuglandis magnitudine, specie
uitrea. Chalcophonos nigra est & ilii sa æ- Chalcop.
ris tinnitum reddit, tragœdis, ut suadēt ma
gi, gestanda. Chelidoniæ duorum generū
sunt hirundinū colore, & aliæ partim pur-
pureæ nigris interpellantibus maculis. Dy
onysias nigra est, mixta rubentib9 maculis Dyonisi.
que trita ex aqua uini saporem facit, & e-
brietati resistere putatur. Encardia cogno-
minatur & Dardisce gēma una in qua ni-
gra effigies cordis eminet. Altera eodē no
mine uiridis coloris speciem repręsentans.
Tertia nigrū cor ostendit, reliqua sui parte
candida. Medea ab inuentrice dicta. Habet Medea
in nigro uenas aurei coloris, sudorem red-
dit croci, saporem autem uini. In Agyptil- Agyptilla
la per album sarda nigraq; uena transit, uul
gus in nigra radice cæruleam facit, Leuco-
phthalmos quattuor est colorum, ex rutilo Leucoph.
& sanguineo, in medio nigrum cādido cin
gitur. Cyamea fabaria semina nigra est, sed
fracta fabæ similitudinem facit.

De Gemmis ad Ectypam.

¶Gemmas ad Ectypam eruditi dixere quæ

ad imagines in eis sculpendas aptę sunt. Harum quanq; multę numero sunt, Peantides tamen que & Gemmohuidas nuncupatur quo nomine prægnantes ac plenæ significantur, sese principem effert, quod usu uulgatior est. dicitur mederi parturientibus, & etiam parere, tales inueniuntur in Macedonia, iuxta monumentum Tiresiæ, Speciesq; est eis aquæ glaciatæ, de eis etiam sunt Mesomele, nigra uena quemlibet colorem secāte per medium. Nasomonites sanguinea nigris uenis. Nebrides libero patri sacra, nomen traxit a Nebridum similitudine. In sculpendarum gemmarū arte, Pyrgoteles princeps fuisse scribitur, ex quo se uetuit Alexander ab alio sculpi, facilius etiam quæ uoluerimus, gemmis insculpi terebra feruefacta.

Nasomo.

Nebrides

Vnde gemmis nomina indita sunt.

¶ Nomina gemmis indita sunt, uel a membris animaliū, ut Hepatites a iocinore. Vriopthalmos tres hominis oculos simul exprimens. Vel ab animalibus, ut carcinias, qui cancri marini colorem imitatur. Echites que uiperę. Scorptites que Scorpionis aut colorem, aut effigiem exprimit. Æglopthtalmos que caprino oculo similis. Et a gruis collo Geranites. Heracitis accipitris collum referens Ætitos a colore aquilæ candenti

denti a

candentis caudæ, Mirmetites innatam for-
micæ effigiem habet, Lycopthalmos a lu- Lycop.
porum oculis, quattuor enim colorum est
rutilo & sanguineo, in medio nigrum prę
cingit. Thaos pauoni est similis. Arenæ si- Thaos
militudo est in Hammocriso ubi auꝝ ha-
renæ mixtũ uidetur. Calazias grandinum Calazias.
& colorẽ & figuram habet adamãtini du-
ritiei. Narrãt etiam in ignem missam rema
nere suum frigus. Enais rotũditatis absolu
tæ in cãdore est lenis, sed ad motum fluctu Enais.
at intus in ea ueluti in ouis liquor. Sũt quę
dam a leonis pelle nominatę ut Leontios.
Pardalios Color aure⁹ appellauit crisolitõ
crisoprassum glaceus. Melleus melichrota.
Crotias a croco. Rodites a rosa. Melites ma
li colorem. Calcites æris Cicites fici referũt
Sunt & apud Barbaros sua nomina gem-
mis nondũ latinitate donata. Nec id prętę
reũdum est increscẽtibus uarie in gemmis
maculis atq; uerrucis lineaꝝ quæ multipli
ci ductu & colore gemmam afficiunt, sępe
numero in ea materia nomina uariare.

Que ad obseruantiã gemmaꝝ ptinent.

¶In omnibus gemmis obseruatur in pri
mis figura. In qbus oblõga maxime pba-
tur. Deinde quæ uocatur lenticula. Postea
clipeiclos & rotunda. Angulosis minima

gratia est, Cauæ aut extuberantes uiliores habentur æqualibus. Sed qua ratione ueras a falsis deprehendere possumus magna difficultas est Quom inuentum sit ex ueris gemmis in alterius generis falsas traducere qua fraude nulla est lucrosior. Sed ut aduersus fraudem ea parte mortalium luxuriam muniamus, præter illa quę in principalib⁹ quibusq; generibus priuatim diximus, hæc pro corrolario adiecimus. Translucentes matutino probari, aut si necesse est in quartam horam, postea nequaq̄. Pondere etiā probantur, nam si grauiores sentiuntur reijciendæ, post hoc corpore, fictitijs enim pustulæ in profundo apparent, scabritia in cute, in capillamento fulgoris incōstantia, priusq; ad oculos perueniāt, nitor desinit. Māgones gemmarum efficacissimo experimēto deprehendunt fraudem, si decussa fragmenta paulum in lamina ferrea teratur, recusant & limæ probationem, quam fictitiæ admittunt, quæ etiam fragmentis obsidione sacrificari posse, ueras non posse. In hoc tamen diuersitas est. q̄ alię scalpi ferro non possunt, alię nō nisi retuso. Verum omnes Adamantem perferunt magisq; feruore calidum.

In uniuersum de gemmis.

Theophrasti de gemmis sententia est. Gemmas terrea siccaq; materia constare, que dũ pro defluxum aut distillationem secernitur & pro loci temperatura, siue p calorem, ut in murrinis, siue per frigus, ut in Crystallis condensatur, & ceu quæq; planiores splendidioresq; sunt sic puriorem purgatioremq; materiam in se demonstrãt. Inde fit, ut quędam quum minus puram materiam nactę sunt, uitiis obnoxiæ fiunt, ea in transiucentibus capillamentum sal, plumbago uocantur, in non translucentibus si in aliqua parte sui transparentes sint. Gemmas minime cõflatiles Aristoteles docuit, tãq; eis minus humoris q̃ metallis ĩsit, quę per oĩa genera conflant̃ in ipsis tamẽ sexũ reperiri omniũ cõsensus est. Fœmina semper hebetior splẽdore, & inferior uirtute est. Insuper & ad remedia occultaq; ui & cęca origine pollere nemo sanę mẽtis negauit. Ad superstitiosa tamẽ et anilia, magicasq; uanitates efficaces haud facile cõcesseri. Nã id fateri ceu ridiculũ, ita nec sane religiosũ eẽt. Quis em̃ nõ rideret in Gagate castitatẽ. In Sarda lęticiã ĩ Topazio securitatẽ, si sinistro brachio adligatus fuerit, in Hyacintho maris trãquillitatẽ, si in ea Neptunus scalpat̃. In magnete uxoris impudicitiã depręhẽdi si puluillo subiciat̃, & illa nõ quiescat. q; si aliqua id gen⁹

Aristotel

a me relata sunt ut plane noscant quæ de il lis priorum opinio fuit in mediũ tuli, non quo assererem diligenter monitum uelim.

¶De Anulorum usu.

¶Quũ gemmarũ usus ut plurimũ in Anulis existat, quos prisci ungulũ, græci Symbolũ dixere, operepretiũ duxi hic obiter de anulis quoq; iudicare. Anulos Troianis tẽporibus nõ fuisse in usu ex Homero notat. Verũ qui prius anulũ induit digitis ignoratur. Nã de Prometheo omnia fabulosa arbitror, quandoq; illi ferreũ Anulũ dederit antiquitas, uinculũq;, id non gestamẽ intelligitur. Quis.n. non fabulosiorẽ putaret Midæ anulũ, quo circumacto, habentẽ nemo cerneret. Apud romanos longo tẽpore ne senatũ quidẽ aureos habuisse. Plinius autor est. Siquidẽ his tantũ qui legati ad exteras gentes ituri essent, anuli publice dabantur neq; alijs uti licuit, q̃ qui ex ea causa publice accepissent. Triũphantibus quãq; coronam ex auro Ethruscam habebãt, anulus tamẽ in digito ferreus erat, hi quoq; qui ob legationem acceperant, aureo in publico utebantur, in domo ferreis. Mittebatur etiam sponsæ anulus ferreus, isque sine gemma. Quisquis autem primus anuli aurei usum introduxit incertum est, aliquandiu

tamen

tamen promiſcui uſus fuiſſe indicat. Can-
nenſis clades ſecundo punico bello. Aliter
enim non potuiſſent trimodia illa anulorum
Carthaginem ab Hannibale mitti. Tandē
anulus equeſtrem ordinem a plebe diuiſit
ut ſemel celebres eſſe cęperant, ſicut tunica
hoc eſt laticlauus, uel purpura, ab anulis id
eſt equeſtri ordine ſenatum, ita medium or
dinem tertiumque plebi & patribus anulus
inſerui, quem ordinem Cicero in conſula
tu ſuo ſtabiliuit, hinc uſu uenit, ut q hodie
ad dignitates tolluntur, anulis exornentur
ceu per eum a plebe ſecernantur. Mos fuit
hunc gerere in digito ſiniſtrę manus, q mi-
nimo proximus eſt, dicunt id Ægiptios in
ueniſſe, quod uena a corde in eum continuata
ſit digitum. Atteius Capito ideo exiſtima
uit, quia manus illa & digitus ſint minus of
ficioſi. Gallię, Britannięque in medio digito
dicuntur anulo uſę, qui poſtea ſolus excipi
ebatur. Et ob id infamis dictus eſt. Sunt qui
dicunt anulum propterea ſignādum digi-
tis inductū ut cōdat tanquam res rara et ad iniu
rię uſus indigna. Germani ueteres anu
lo ferreo colla circundabāt, quē
nō niſi hoſte cęſo rela
xabant.

τ έ λ ⊖.

CAII PLINII
SECVNDI NATVRALIS HISTORIÆ DE gemmis.

De Origine gemmarum.

T nihil inſtituto operi deſit, gemmę ſuperſunt, & in arctũ coacta rerũ naturæ maieſtas, a multis nulla ſui parte mira⸗bilior. Tantum tribuunt ua⸗rietati coloribus materiæ decori. Violari etiam ſignis gẽmas nefas ducẽtes. Aliquas uero extra pręcia ulla taxationemq́ȝ huma narum opum arbitrantes, ut pleriſq́ȝ ad ſũ mam abſolutam rerum naturæ contempla tionem ſatis ſit, una aliqua gemma. Que fuerit origo gemmarum, & quibus initijs in tantum hec ammiratio exarſerit, dixi⸗mus quodam tenus in mentione auri an⸗nulorumq́ȝ. Fabulę primordiũ a rupe Cau caſea tradunt. Promethei uĩculorum inter⸗pretatiõe fatali. Primumq́ȝ ſaxi fragmentũ incluſum ferro ac digito circundatum, hoc fuiſſe annulum, & hoc gemmam.

¶De gemma Polycratis tyranni, & Pyrrhi regis, & q sculptores optimi, et nobilitates artificũ, & q primus dactylothecam Romæ habuit.

¶His initijs cœpit auctoritas in tantum amorem elata ut Polycrati Seuero Samio insularũ ac littorũ Tyranno, fœlicitatis suæ quam nimiũ fatebat esse ipse, satis piamẽti in unius gẽmæ uoluntario dãno uideret, si cum fortunæ uolubilitate paria faceret. Pla neq; ab inuidia eius abunde se redimi putaret, si hoc unum doluisset. Assiduo ergo gaudio lassus, prouectus nauigio in altum, annulum mersit. At illum piscis eximia magnitudine reginatus escæ uice raptũ, ut faceret ostentum, in culinam domini rursus fortunæ insidiantis manu reddidit. Sardonicem eam gemmam fuisse constat, ostenduntq; Romę (si credimus) in Cõcordię delubro cornu aureo Augustæ dono inclusam, & nouissimum prope locum tot prælatis optinentem. Post hũc annulum regia fama est gẽmæ Pyrrhi illius qui aduersus Romanos bellum gessit. Namq; habuisse traditur Achaten, in qua nouem musæ & Apollo citharam tenens spectaretur, non arte

arte, sed sponte naturæ ita discurrētibus maculis, ut musis quoq; singulis sua redderentur insignia. Nec deinde alia que traditur magnopere gemmarū claritas extat apud auctores, præterq̄ Ismeniam Choraulem multis fulgentibusq; uti solitum comitante fabula, uanitatē eius indicato in Cypro sex aureis denarijs smaragdo in qua fuerat sculpta Amymone iussisse enumerari Et cū duo relati essent, īminuto præcio, male me Hercules curatum dixisse, Multū enim detractum erat gemmæ dignitati. Hic uideī instituisse, ut omnes musicę artis hac quoq; ostentatione censerentur, ueluti Dionysiodorus æqualis eius & æmul9, ut sibi quoq; par uideretur. Tertius qui eodem tempore fuit inter musicos Nicomachus multas gēmas habuisse traditur, sed nulla peritia electas, sed sorde quadam His exemplis initio uoluminis oblatis aduersus istos qui sibi hanc ostentationem arrogant, ut palam sit eos tibicinum gloria tumere. Hoc in Polycratis gemma, que demonstratur, illibata intactaq; ab Ismeniæ ætate post multos annos apparet scalpi etiam smaragdos solitos. Confirmat hanc eadem opinionem edictū Alexandri magni, q̄ uetuit in gēma

Ismenia

Dionysio

Nicoma.

se ab

ſe ab alio ſcalpi q̄ a Pyrgotele nō dubie cla
riſſimo artis eius. Poſt eum Appollonides
& Croniū in gloria fuere. Quiq; diui Au
guſti imaginem ſimilem expreſſit,qua po-
ſtea principes ſignant. Sylla dictator tradi-
tione Iugurthę ſemper ſignauit. Eſt et apud
auctores & inter Catienſē illum cuius pa
trem Scipio Æmylianus ex prouocatione
interfecerat,pugnæ eius effigie ſignaſſe uul
gato Stillonis Præconini ſale. Quidnam
fuiſſe aucturum eum ſi Scipio a patre eius
interemptus eſſet? Diuus Auguſtus inter
initia ſphinge ſignauit. Duas autem in ma
tris annulis iam indiſcretę ſimilitudinis in
uenerat. Altera per bella ciuilia,abſente eo
amici ſignauere epiſtolas & edicta Que ra
tio temporum nomine eius reddi poſtula-
bat,non infaceto lepore accipientium eni-
gmata afferre eam ſphingem. Quin etiam
Mœcenatis rana per collationem pecunia-
rum in magno terrore erat. Auguſtus po-
ſtea ad deuitanda conuitia ſphingis Alexā-
dri magni imagine ſignauit. Gemmas plu
res,quod peregrino appellant nomine da-
ctylothecam, primus omnium habuit Ro
mæ priuignus Syllæ Scarus. Diuq; nulla
alia fuit,donec Pompeius magnus eā, que
Mythridatis regis fuerat, inter dona in ca-
pitolio

capitolio dicaret,ut.M. Varro,aliiq; eiusdē ætatis auctores confirmant,multum prælatam Scauri. Hoc exemplo Cæsar dictator sex dactylothecas in æde Veneris genitricis consecrauit.Marcellus octauia genit9 in palatina Apollinis æde unā. Victoria tamen illa Pompeii primum ad margaritas gemmasq; mores inclinauit. Sicut. L. Scipionis & Cn. Manlii ad cælatum argentū & uestes attalicas,& triclinia ærata. Sicut. L.Mummii ad corinthia & tabulas pictas.

¶De gemmis translatis in triumpho Pompeii, & natura crystalli & medicinis,& luxuria circa eā,& quando primū inuenta myrrhina,et luxuria circa ea & natura myrrhinorum, quæ mentiti sunt auctores de succino.

¶Id uti plani9 noscat̄,uerba ex ipsis Pōpeii triūphorꝝ actis subiiciā.Ergo tertio triūph. quem de pyratis, Asia, Ponto,gentibusq; & regibus in septimo operis huius uolumine indicatis. M. Pisone. M. Messala conss. pridie calendas octobris,die natalis sui egit

transtulit

trāſtulit alueum cum teſſeris, luſorium e gē-
mis duabus latum, pedes tres, longum, pe-
des quattuor. Et ne qs de ea re dubitet nul
la gemmarum magnitudine hodie prope
ad hanc amplitudinem accedente. In quo
fuit luna aurea, pondo. 30. Lectos triclinia
res tres. Vaſa ex auro & gemmis abacorū
nouem Signa aurea tria. Mineruæ, Martis,
et Apollinis, coronas ex margaritis. 30. tres
Montem aureum quadratum cum ceruis
& leonibus & pomis omnis generis circū
data uite aurea. Muſæum ex margaritis, in
cuiꝰ faſtigio horologium erat. Imago Cn.
Pōpeij e margaritis, illa regio honore gra-
ta. illius probi oris uenerandiqꝫ per cūctas
gentes, illa inquam ex margaritis, ſeuerita-
te uicta, & ueriore luxuria q̄ triumpho.
Quod profecto inter illos uiros duraſſet co
gnomen Magni, ſi prima uictoria ſic trium
phaſſes de margaritis Magne, tam prodiga
re & fœminis reperta, quam habere gere-
reqꝫ fas nō ſit. Hinc ſic fieri tuos uultus? ſic
te præcioſum uideri? Nonne illa ſimilior
tui eſt imago, quam Pyrenei iugis īpoſui-
ſti? Graue profecto, fœdumqꝫ probrū erat,
ni ueriꝰ ſit eū deoꝝ oſtentū credi oportere.
Clareqꝫ intelligi poſſet, iā tum illud caput
orientis

orientis opibus sine reliquo corpore osten tatum. Cætera triumphi eiusdem q̄ uerissi me subijciam Reipu. datum mille talentū. Legatis & quæstoribus, qui oras maris de fendissent sestertia bina millia. Cōmilitibus singulis quinquaginta. Tolerabiliorem tamen fecit causam Caij principis, qui sup omnia muliebria soculos induebat e mar garitis. Et Neronis prīcipis qui sceptra per sonis histrionum, & cubicula uiatoria, uni onibus consternebat. Quinimmo etiam ius uidemur perdidisse corripiendi gēmata potoria, & uarie supellectilis genera annu los transeuntes. Quæ enim non luxuria innocentior existimari possit? Eadem uicto ria primum in urbem murrhina inuexit. Primusq; Pompeius sex pocula ex eo triū pho capitolino Ioui dicauit. Quæ proti nus ad hominum usum transiere, abacis e tiam, escarijsque uasis inde expetitis. Ex crescitque in dies eius rei luxus. Murrhi no 80. sestertijs empto capaci plane ad se starios tres. Calice, potauit ex eo ante hos annos consularis ob amorem abraso eius margine, ut tamen iniuria illa pręcium au geret. Neque est hodie murrhini alte rius præstantior indicatura. Idem in re liquis generis eius quantum uorauerit li

cet æstimare

licet æstimare ex multitudine, que tāta fu-
it, ut auferente liberis eius Nerone Domi-
tio theatrum peculiare trans tyberim ore
is exposita occuparent. Quod a populo
impleri canente se. Et dum poppeianis præ
ludit, etiam Neroni satis erat, qui uidit tūc
annumerari unius scyphi fracta membra,
que in dolorem credo sęculi inuidiāq; for
tunæ tanq̄ Alexandri magni corpus in cō-
ditorio seruari, ut ostentarentur, placebat.
T. Petronius consularis moriturus inuidia
Neronis principis, ut mensam eius exhære
daret trullam murrhinā. 300, sestertijs emp
tam fregit. Sed Nero ut par erat principem
uicit omnes. 400. sestertijs capedinem unā
parando Memoranda res tanti imperato-
rem patremq; patriæ bibisse. Oriens mur-
rhina mittit Inueniuntur enim ibi in pluri
bus locis nec insignibus, maxime parthici
regni. Pręcipue tamē in Carmania. Humo
rem putant sub terra calore densari. Ampli
tudine nusq̄ paruos excedunt abacos. Cras
situdine rara quanta dictum est uasi poto-
rio. Splendor ijs sine uiribus, nitorq; uerius
q̄ splendor. Sed in præcio uarietas colorū,
subinde circumagentibus se maculis in pur
puram candoremq;, & tertium ex utroque
ignescēte ueluti p̱ transitū coloris purpura
rubescēte

rubeſcente,aut lacte candeſcente. Sunt qui maxime in ijs laudẽt extremitates,& quoſdam colorum repercuſſus,quales in cæleſti arcu ſpectantur. His maculę pingues placent. Tranſlucere quicq̃ aut pallere uitium eſt. Item ſales uerrucæq; non eminentes,ſed ut in corpore etiam plerumq; ſeſſiles. Aliqua & in odore commendatio eſt. Contraria huic cauſa cryſtallum facit, gelu uehementiore concreto. Nec aliubi certe reperitur,q̃ ubi maxime hybernæ niues rigent, glaciemq; eſſe certum eſt, unde & nomen gręci dedere. Oriens & hanc mittit. Sed indicę nulla prçfertur. Naſcitur & in Aſia,uiliſſima circa Alabandã & Hortoſiam finitimiſq; montibus,item in Cypro. Sed laudata in Europę alpium iugis. Iuba auctor eſt, & in quadã inſula rubri maris ante Arabiam ſita naſci que Neron uocetur. Et in ea que iuxta gẽmam Topazion ferat. Cubitalemq; efoſſam a Pythagorę Ptolomęi regis prçfecto. Cornelius Bocchus & in luſitania naſci per quam mirandi põderis immenſis iugis deprçhenſis ad liberamẽtum aquę puteis. Mirũ & qđ Xenocrates tradit Epheſi9 aratro in alia et Cypro excitari. Non.n. inueniri in terreno,nec niſi inter cautes. creditum fuerat. Similius ueri eſt

E quod

quod idem Xenocrates tradit torrentib9 sæpe deportari. Sudines uero negat nisi ad meridiem spectātibus locis nasci Quod certum est, non enim reperitur in aquosis, quamquam in regione prægelida, uel si ad uada usq; glacientur amnes, Cœlesti humore paruaq; niue id fieri necesse est. ideo caloris impatiēs, nisi in frigido potu abdicatur Quare sexangulis nascatur lateribus, non facile ratio īueniri potest, eo magis q neq; mucronibus eadem species est, & ita absolutus est laterum leuor, ut nulla id arte possit æquari. Magnitudo amplissima adhuc uisa nobis erat, quam in capitolio Liuia augusta dicauerat, librarum circiter. 50. idē Xenocrates auctor est, uas amphorale uisum. Et aliqui ex India crystallum sextariorum quattuor Nos liquido affirmare possum9 in cautibus alpium nasci, adeo inuijs ut plerunq; fune pendentes eam extrahant Peritis signa & indicia nota sunt. Infestant plurimis uitijs, scabro, ferrugine, maculosa nube, occulta aliquando uomica, prœduro fragiliq; centro, & sale appellato. Est & rufa aliquibus rubigo. Alijs capillamentum rimæ simile. Hoc artifices litura occultant. Quæ uero sine uitio sunt, puras esse malunt. Acenteta appellantes, nec spumei

Liuia Au.

ſpumei coloris lympidæq;. Poſtremo ue-
ro auctoritas in pondere eſt. Inuenio me-
dicos quæ ſunt urenda corporum non ali-
ter utilius id fieri putare, q̃ cryſtallina pila
aduerſis.appoſita ſolis radijs. Alius hic fu-
ror. HS.centum .50. millibus trullam unã
non ante multos annos mercata matrefa-
milias nec diuite.Item Nero amiſſarum re
rũm,nuncio accepto,duos calices cryſtalli-
nos in ſuprema ira fregit illiſos. Hec fuit
ratio ſæculum ſuum punientis,ne quis ali-
us ex ijs biberet. Fragmenta ſarciri nullo
modo queunt. Mireq; ad ſimilitudinem
acceſſere uitrea, ſed ꝓdigij modo, ut ſuum
præcium auxerint, cryſtalli non diminue-
rint. Proximum locum in delicijs,fœmina
rum tamen adhuc tantum ſuccina optinẽt
eademq; omnia hæc quæ gemmæ. Aucto
ritatem ſane maiorem aliquibus de cauſis
cryſtallina & murrhina habent.Rigidi po
tus utraq;. In ſuccinis cauſam ne deliciæ
quidem adhuc excogitauerunt.Occaſio eſt
uanitas gręcorum diligentię. Legẽtes mo
do æque perpetiantur me de ortu eorum,
cum hoc quoq; interſit uitæ ſcire poſteros
quicquid illi prodidere mirandum. Phae
tontis fulmine icti ſorores fletu mutatas in
arbores populos,lachrymis electrũ oĩbus

 annis fũdere iu xta

iuxta Eridanum amnē, quem Padum uocamus. Et electrum appellatum, quoniam sol uocitatus sit electros, plurimi poetæ dixere, primiq; ut arbitror. Eschylus, Philoxenus, Nicander, Euripides, Satyrus. Quod esse salsum Italiæ testimonio patet. Diligētiores eorum electridas insulas in mari Adriatico esse dixerunt, ad quas dilaberetur Padus. Qua appellatione nullas unq̄ ibi fuisse certum est. Nec uero ullas ibi appositas esse in quas quicq̄ cursu padi deuehi possit Nam q; Eschylus in Hyberia hoc est in Hispania Eridanum esse dixit, eundemq; appellari Rhodanū. Euripides rursus & Apollonius in Adriatico littore cōfluere Rhodanum & Padum, faciliorem ueniam facit ignorati succini, in tanta orbis ignorantia. Modestiores, sed æque falsum prodidere in extremis adriatici sinus rupibus inuijs arbores flate, quę canis ortu hoc effunderent gūmi. Theophrastus in Liguria effodi dixit. Phaetontem in Æthiopia ammonis obisse. Ob id delubrum ibi esse atq; oraculum Electrumq; gigni. Philemon fossile esse, & in Scythia erui duobus locis. Cādidū atq; cærei coloris quod uocaretur electrum. In alio loco fuluum quod appellaretur sualternicum. Demostratus Lyncurion id uocat,

id uocat, et fieri ex urina lyncum bestiarum E maribus fuluum & igneum, e feminis lā-guidius atq; candidum. Alij dixere langu-rium. & esse in Italia bestias langurias. Ze nothenis langas uocat easdem, & circa Pa-dum ijs uitam affirmat. Sudines arborem, que gignat in Liguria. In eadē sententia et Metrodorus fuit. Sotacus credidit in Britā nia arboribus effluere, quas electridas uo-cauit. Pytheas gutonibus germanię genti accolis ęstuarium mentonomon nomine oceano spatio stadiorum sex milium. Ab hoc diei nauigatione insulam abesse Abalū Illo uere fluctibus aduehi, & esse cōcreti ma ris purgamentū. Incolas pro ligno ad ignē uti eo, proximisq; Teutonis uendere. Huic & Timeus credidit, sed insulam Basiliam uocauit Philemon negauit flammam ab electro reddi. Nicias solis radiorum succū intelligi uoluit. Hos circa occasum credit uehementiores in terram actos, pinguem sudorem in ea parte oceani relinquere, de-inde ęstatibus in germanorum littora ejci.

Et in Ægypto nasci simili modo, & uo-cari sacal. Item in India, gratiusq; thure esse Indis. In Syria quoq; fœminas uerti cillos inde facere, & uocare harpaga, quia folia & paleas, uestiumq; fimbrias rapiat.

 Theophrastus

Theophrastus oceano id exęstuāte ad pyrrenei promontorium eijci, Quod et Xenocrates credidit, qui de ijs nuperrime scripsit

Asa Rub. Viuit adhuc Asa Rubas, q tradidit iuxta Atlanticū mare esse lacum cęphisida, quē Mauri uocēt electrum. Hunc sole excalfactum e limo dare electrum fluitans. Mnesias Africę locum sycionem appellatum, et Crathin amnem in oceanum effluentem e lacu, in quo aues quas meleagridas & penelopas uocat uiuere. Ibi nasci ratione eadem qua supra dictum est de electride lacu. Theomenes dicit, iuxta Syrtin magnā hortum hesperidum esse, ex quo in stagnum cadat. Colligi uero a uirginibus hesperidum Ctesias indis flumen esse hypobarum, quo uocabulo significetur omnia uasa ferre bona, fluere a septentrione in exortum oceanum iuxta montem siluestrem arboribus electrum ferentibus. Arbores eas aphytacoras uocari, qua appellatiōe significetur prę dulcis suauitas. Mithridates in germanię littoribus esse insulam, uocariq; eā Oserictā cędri genere siluosam, inde defluere in petras. Xenocrates non succinum tantum in Italia, uerum etiā Thieum uocari, a scythis uero sacrium, qm̄ & ibi nascatur. Alios putare ī Numidia gigni. Sup oēs est Sophocl.

tragicus

tragicus poeta, quod equidem miror tãta grauitate cothurni, & præterea uitæ fama alias principe loco genitus Athenis reb⁹ gestis exercitu ducto. Hic ultra Indiam fieri dixit e lachrymis meleagridum auium meleagridum deflentium. Quod & credidisse eum, uel sperasse aliis persu aderi posse quis nõ miretur? quamue pueritiam tam imperitam posse reperiri, que auium ploratus annuos credat, lachrymas ue tã grãdesq;, auesq; e græcia ubi Meleager periit ploratum isse in Indos? Quid ergo? Non multa æque fabulosa produnt poetæ? Sed hoc ea in re que quottidie inuehatur, atq; abundet, & hoc mendacium coarguat serio quemquam dixisse, summa hominum contemptio est, & intoleranda mendaciorum impunitas.

De ortu, & medicinis, et generibus, & luxuria succinorũ, & lyncurio, & medicinæ.

¶Certum est gigni in insulis septentrionalis oceani, & a germanis appellari glessũ itaq; & a nostris unã insularum ob id g'essariam appellatam. Germanico Cęsare ibi classibus rem gerente austrauiam a barbaris dictam. Nascitur autem defluente medulla pinei generis arboribus, ut gum-

ut gummi in cerasis, resina pineis erumpit humoris abundantia, densatur rigore uel tepore aut mari, cum intumescens æstus rapuit ex insulis, certe in littora expellitur, ita uolubile ut pendere uideatur, atq; conside re in uado. Quod arboris succum esse etiã prisci nostri credidere, ob id succinum appellantes. Pineæ autem arboris esse indicio est pineus in attritu odor, & q accensum tede modo ac nidore fragret. Affertur a germanis in Pannoniã, mox per prouinciã,

ἐνετός Inde Veneti primũ quos græci enetos uocãt, rei famã fecere. Proximi Pãnoniç id accipiẽtes circa mare Adriaticũ. Pado uero adnexa fabulæ uidetur causa, hodieq; transpadanarum agrestibus fœminis, monilium uice succina gestantibus maxime decoris gratia. Sed & medicinæ, quando tonsillis creditur resistere, & fautium uitijs uario genere aquarum iuxta illos infestante gutturra ac uicinas carnes. Centum fere. M. passuũ abest a Carnunto littus Pãnoniæ, quo id germaniæ inuehitur pcognitum nuper Vidit enim eques romanus missus ad id comparandum a Iuliano curante gladiatorium munus Neronis principis. Qui hæc commertia & littora peragrauit, tanta copia inuecta, ut retia coercendis feris

podiũ

podium protegentia succinis nudarentur. Arma uero & libitina totusq; uni9 diei apparatus esset e succino. Maximum pondus is glebę attulit. 13. librarum. Nasci & in India certum est. Archelaus qui regnauit in Cappadocia illinc cortice inhęrente tradit aduehi rude, polirią; adipe suis lactētis, inde coctum, & liquidum primo destillare argumento sunt quædam intus translucentia, ut formicæ, aut culices, lacertæq; quas adhæsisse musteo, non est dubium, & inclusas indurescenti. Genera eius plura, Candida odoris præstantissimi. Sed nec his, nec cæreis precium. Fuluis maior auctoritas, Ex ijs etiamnum amplior translucentibus, præterq̄ si nimio ardore flagrent, imaginemq; igneam inesse, non ignem placet. Summa laus falernis a uini colore dictis molli fulgore perspicuis. Sunt & in q̄bus decocti mellis lenitas placeat. Verum hoc quoq; notum fieri oportet quocunq; modo tingui libeat, hędorum sæuo & anchusæ radice. Quipppe etiam conchylio inficiuntur. Cæterum attritu digitorum accepta ui caloris attrahunt in se paleas & folia arida, ut magnes lapis ferrum Ramenta quoque succini oleo addito flagrant dilucidius diutiusq; q̄ lini medulla. Taxatio Archela.

in delitijs tãta, ut hominis quamuis parua effigies uiuorum hominum uigentiumq; precia superet, prorsus ut castigatio una nõ sit satis. In Corinthijs æs placet auro argentoq; mixtum, in cælatis ars & ingenia. Murrhinorum & crystallinorum diximus gratiam. Vniones q̃ capite circumferũtur gemmę digitis. In omnibus deniq; alijs uitijs ostẽtatio, aut us9 placet. In succinis deliciarũ tm̃ cõsciẽtia. Domiti9 Nero in cęteris uitæ suę protẽtis capillos quoq; cõiugis suę Poppeæ in hoc nomen adoptauerat, quondam etiam carmine succinos appellando. Et quoniam nullis uitijs desunt preciosa nomina, ex eo tertius hic quidem colos cœpit expeti a matronis. Vsus tamen succinorum inuenitur aliquis in medicina, sed non ob hoc fœminis placet. Infantibus alligari amuleti ratione prodest. Callistratus & cuicunq; ætati contra lymphationes ꝓdesse tradit Et urinæ difficultatibus potũ, alligatumq;. Hic & differentiam nouam attulit appellando chrysolectrum quasi coloris aurei, & matutino grauissimi aspectus Rapacissimum ignium, & si iuxta fuerint celerrime ardescens. Hoc collo alligatum, mederi febribus & morbis. Tritum cum melle ac rosaceo aurium uitijs. Et si cum

melle

melle attico conteratur, oculorum quoq;
obſcuritatibus. Stomachi etiam uitijs uel
per ſe farina eius ſumpta, uel cum maſtice
ex aqua pota. Succina etiam gemmis quę
ſunt tranſlucidę, adulterandi magnum ha-
bent locum, maxime Amethyſtis, cũ omni
ut diximus colore tingãtur. De Lyncurio
proxime dici cogit auctorum pertinacia.
Quippe etiam ſi nõ electrum id eſſet Lyn-
curium tamen gemmam eſſe contendunt.
Fieri autem ex urina quidem lyncis. Sed
egeſtam terra protinus beſtia operiente eã,
quoniam inuideat hominum uſui. Eſſe aũt
qualem in igneis ſuccinis colorem, ſcalpiq;
Nec folia tantum, aut ſtramenta ad ſe rape
re, ſed æris etiam ac ferri laminas, quod
Diocles quidem & Theophraſtꝰ credidit.
Ego falſum id totum arbitror. Nec uiſam
in æuo noſtro gemmam ullam ea appella-
tione Et quod de medicina ſimul proditur
calculos ueſicæ eo poto elidi, & morbo re-
gio occurri, ſi ex uino bibatur, aut ſi por-
tetur. Et tamen nunc gemmarum confeſſa
dicemus a laudatiſſimis orſi. Nec uero id
ſolum agemus, ſed ad maiorem utilitatem
uitæ obiter coarguet̃ magorꝝ infanda uani
tas, quãdo illi uł plurima ꝓdidere de gẽmis
medicinæ

medicinæ ex ijs species blando prodigio transgressi.

¶De adamantis generibus, & medicinis, & margaritis.

¶Maximum in rebus humanis non solum inter gemmas precium habet adamas diu non nisi regibus, & ijs admodum paucis cognitus, unus modo in metallis repertus, perq̃ raro comes auri, nec nisi in auro nasci uidebatur. Veteres eum in Æthiopũ tantum metallis inueniri existimauere inter delubrum Mercurij, atq; insulam Meroen, dixeruntq; non ampliorem cucumeris semine aut colore dissimilem inueniri. Nũc genera eius sex noscũtur. Indici non in auro nascentis, sed quadam crystalli cognatione. Siquidem & colore transiucido non differt. Et laterum sexangulo leuore turbinatus in mucronem, aut duabus cõtrarijs partibus, quo magis miremur, ut si duo turbines latissimis suis partibus iungantur magnitudine uero etiam auellani nuclei. Similis est huic quidem arabicus, minor tantum. Similiter & nascens cæteris pallor gentis & in auro non nisi excellentissimo natalis. Incudibus ij deprehenduntur ita

ita respuentes ictum, ut ferrum utrinq; dis-
sultet, incudesq; etiã ipsæ dissiliant. Quippe
duritia inenarrabilis est, simulq; ignium ui
ctrix natura, & nunq̃ incalescens. Vnde &
nomen indomita uis græca interpretatiõe
accepit. Vnum ex ijs uocant cenchron, qđ
ẽ milij magnitudine. Alterum Macedoni
cum in philippico auro repertum, et hic est
cucumi semine par. Post hos cyprius uoca
tur in Cypro repertus, uergens in æreum
colorem. Sed in medicina ut dicemus effi-
cacissimus. Post hũc est Siderites ferrei splẽ
doris, pondere ante cæteros, sed natura dis
similis. Nam & ictibus frangitur, & alio
adamante perforari potest. Quod & cy-
prio euenit. Breuiterq; ut degeneres nomi-
nis tãtum auctoritatem habent Idq; quod
totis uoluminibus his docere & mandare
conati sumus de discordia rerum concor-
diaq;, quam antipathiam ac simpathiam
appellauere græci, non aliter clarius intelli
gi potest. Siquidem illa inuicta uis dua-
rum uiolentissimæ naturæ rerum ferri ig-
nisq; cotemptrix hircino rumpitur sangui
ne, ac ne aliter q̃ recenti calidoq; macerata,
& sic quoq; multis ictibꝰ, tunc etiam præ-
terq̃ eximias incudes malleosque ferreos
frangens. Cuius hoc ingenio inuentum?
Quoue

Quoue casu repertum. Aut que fuit coniectura experiendi rem immensi secreti, & in fœdissimo animalium omnium profecto numeris talis inuẽtio hominis est. Nec querenda in ulla parte naturæ ratio, sed uoluntas. Et cum fœliciter rumpere contingit, in tam paruas frãgitur crustas, ut cerni uix possint. Expetuntur a scalptoribus, ferroq; includuntur, nullam non duriciam ex facili cauantes. Adamas dissidet cum magnete lapide in tantum, ut iuxta positus ferrum non patiatur abstrahi, aut si admotus magnes apprehenderit, rapiat, atq; auferat. Adamas & uenena irrita facit, & lymphationes abigit, metusq; natos expellit a mente, ob id quidam Eunachitem uocauere. Metrodorus Scepsius, in eadem Germania in Baltia insula nasci in qua & succinũ quod equidem legerim, solus dicit, & prẹfert arabicis. Quod falsum esse quis dubitet? Proximum apud nos indicis arabicisq; margaritis præcium est, de quibus in nouo diximus uolumine inter res marinas

De smaragdi generibus, & gemmis uiridibus & translucidis.

¶ Tertia auctoritas smaragdis perhibetẽ pluribus de causis, nullius coloris aspectus iucundior est. Nam herbas quoq; uirentes

uirētes frondesq; despectamus. Smaragdos uero tanto libentius, quoniam nihil omnino uiridius comparatum illis uiret. Praeterea soli gemmarū contuitu oculos implēt, nec saciant. Quin & ab intentione alia obscurata aspectu smaragdi recreatur acies. Scalpentibusq; gemmas, non alia gratior oculorum refectio est, ita uiridi lenitate lassitudinem mulcent. Praeterea longinquo amplificantur uisu, inficientes circa se repercussum, aera non sole mutati, non umbra, non lucernis, semperq; sensim radiantes, et uisum admittentes, ad crassitudinem sui facilitate translucida. Quod etiam in aquis non fit. Iidem plerunq; & concaui ut uisū colligāt. Quapropter decreto hominum ijs parcitur scalpi uetitis. Quanq̄ scythicorū ęgyptiorumq; tanta durities est, ut nequeāt uulnerari. Quorum uero corpus extēsum est, eadem qua specula ratione supini imagines rerum reddunt. Nero princeps gladiatorum pugnas spectabat smaragdo. Genera eorum duodecim nobilissimi scythici ab ea gente in qua reperiuntur, appellati Nullis maior austeritas, nec minus uitij. Et quantum smaragdi a gemmis distant, tantum scythici a caeteris smaragdis. Proxima

Proximam laudem habent ſicut & ſedem bactriani, quos in cõmiſſuris ſaxorum colligere dicunt Eteſĳs flantibus. Tunc enim tellure internitent, quia ĳs uentis maxime arenæ mouentur. Sed hos minores multo ſcythicis eſſe tradũt. Tertiũ locum Ægyptĳ habẽt qui eruuntur circa Copton oppidũ thebaidis in collib9 & cautib9 Reliqua gẽera ĩ metallis ęrarĳs ĩueniunt. Quapꝑter principatũ ex ĳs Ægyptĳ optinent, doſq; eorum & ut in colore liquido nec diluto, uerum ex humido pinguiq; quaq; reſpiciatur imitante tranſlucidum mare, pariterq; trãſlucet & nitet. hoc eſt colorem expellit, & aciem recipit. Ferunt & in ea inſula tumulo reguli Hermię iuxta Cetarias marmoreo leoni fuiſſe inditos oculos ex ſmaragdis ita radiantibus etiam in gurgitem, ut territi inſtrumenta refugerent thinni, diu mirãtibus nouitatem piſcatoribus, donec mutauere oculis gemmas. Sed & uitia demonſtrari oportet reperta. Sunt quidem omniũ eadem. Quædam tamen nationum peculiaria, ſicut in homine. Ergo Cyprĳ uarie glauci, magiſque ac minus in eodem ſmaragdo alĳs partibus tenorem illũ ſc hyticę auſteritatis non ſemper cuſtodiunt. Ad hoc quibuſdam intercurrit umbra ſurduſq;

fit

ſurduſq; ſit colos qui improbatur, etiam dilutior. Hincq; genera diſtinguuntur. Et ſunt aliqui obſcuri, quos uocant cęcos. Alij denſi nec e liquido tranſlucidl. Quidam uaria nubecula improbati. Aliud eſt hoc quam umbra, de qua diximus. Nubecula enim albicantis eſt uitium, cum uiridis non pertranſit aſpectum, ſed aut intus occurrit, aut excipit in fine uiſum candor Hęc coloris uitia, iſta corporis, capillamentum, ſal, plumbago. Ab ijs ęthiopici laudãtur a copto dierum trium itinere, ut auctor eſt luba, acriter uirides, ſed nõ facile puri aut cõcolores. Democritus in hoc genere poſuit hermineos & perſicos. Illos extumeſcentes pinguiter, perſicos uero non tranſlucidos, ſed iucundi tenoris. Viſum implere quem nõ admittant. Feliũ, pantherarumq; oculis ſimiles. Nanq; & illos radiare nec perſpici. Eoſdem in ſole hebetari, umbris refulgere & longius q̃ cæteros nitere. Omnium horum etiamnnm uitium q; fellis colorẽ, aut aeris habent. In ſole dilucidi quidem ac liquidi, ſed non uirides. Hæc uitia & atticis maxime ſentiuntur in argentarijs metallis repertis, in loco qui thoricos uocatur, ſemper minus pingues & e longinquo ſpecioſiores. Frequens & ijs plumbago, hoc eſt

F ut

ut in sole plumbei uideantur. Illudq́ pecu-
liare, ꝙ quidam ex ijs senescũt, paulatim ui-
riditate euanida, & sole leduntur. Post hos
medici plurimum uiriditatis habent, inter-
dum & e saphyro. Ii sunt fluctuosi, & rerũ
imagines complexi, ut uerbi gratia papa-
uerum, aut auium pinnarum, uel catulorũ,
aut similium. Qui nõ omnino uirides nas-
cuntur, uino & oleo meliores fiunt. Neq́
est aliorum magnitudo amplior. Carche-
donij nescio an in totum exoleuerint postq̃
metalla æris ibi defecerunt, & semper tamẽ
uilissimi fuere minimiq́. Iidem fragiles sed
colore incerti & uirentium in caudis pauo-
num, columbarumq́ collo plumis similes
ad inclinationem magis aut minus lucidi.
Venosi quidem, squammosiq́. Peculiare
erat in his uitium sarcion appellatum. Hoc
est quedam gẽmæ caro. Mox iuxta Car-
chedonem in qua legebatur, smaragdites
uocatus est. Iuba est auctor smaragdum
quem cholan uocant, in Arabia edificiorũ
ornamentis includi. Et lapidem quem A-
labastritẽ Ægyptij uocant. Cõplures uero
e ꝓximo laconicos in Taygeto monte erui
medicis similes, & alios in Sicilia. Inseritur
smaragdis et que uocãt tanos, e Persis ue-
niẽs gẽma ingrate uiridis, atq́ intus sordida

Item

Item chalcoſmaragdos e Cypro turbida ęreis uenis Theophraſtus tradit, Ægyptio rum commentarijs reperiri, regi eorum a rege Babylonio miſſum ſmaragdum mu= nere. 4. cubitorũ longitudine, &, trium la titudine. Et fuiſſe apud eos in Iouis delubro obeliſcum e quattuor ſmaragdis. 40. cubi torum longitudine. Latitudine uero in u= na parte quattuor, & in altera parte duorꝫ. Se autem ſcribente eſſe in Tyro Herculis templo ſtantem Pilam e ſmaragdo, niſi po tius pſeudoſmaragdus ſit. Nam & hoc ge nus reperiri, & in Cypro inuentum ex di= midia parte ſmaragdum, ex dimidia iaſpi= dem, nondum humore in totum tranſfigu rato. Appion cognominatus Pliſtonices paulo ante ſcriptum reliquit, eſſe etiamnũ in labyrintho Ægypti coloſſeum, Serapin e ſmaragdo nouem cubitorum. Eandem multis naturam aut certe ſimilem habere berylli uidentur, in India originem haben= tes, raro alibi reperti. Poliũtur omnes ſex angula figura artificum ingenijs, quoni= am hebeſcũt, ni color ſurdꝰ repcuſſu angu lorũ excitet. Aliter .n. politi nõ habẽt fulgorẽ eundẽ. Probatiſſimi ſunt ex ijs q uiriditatẽ puri maris imitantur. Proximi qui uocan= tur chryſoberylli, & ſunt paulo pallidiores

F 2 ſed

ſed in aureum colorem exeunte fulgore. Vicinum genus huic eſt pallidius, & a quibuſdam proprij generis exiſtimatur, uocaturq; chryſopraſus. Quarto loco numerantur hyacinthizõtes. Quinto quos heroides uocant. Poſt eos autem cærini. Ac deinde oleagini, hoc eſt colore olei. Poſtremi chryſtallis fere ſimiles. Hi capillamenta habent, ſordeſq;, alioquin euanidi, quę ſunt omnium uitia. Indi mire gaudent longitudine eorum, ſoloſq; gemmarum eſſe prædicant qui carere auro malint, & ob id pſoratos elephantorum ſetis religant. Et alios cõuenit non oportere perforari, quorum ſit abſoluta bonitas umbilicis ſtatim ex auro capita compręhẽdentibus. Ideoq; cylindros ex ijs facere malunt q̃ gemmas, quoniam eſt ſumma commendatio in longitudine. Quidam & anguloſos putant ſtatim naſci & perforatos, gratiores fieri medulla cãdoris exempta, additoq; auro repercuſſa aut omnino caſtigata cauſa perſpicuitatis ad craſſitudinem. Vitia præter iam dicta eadẽ fere quę in ſmaragdis et pterygia. In noſtro orbe aliquando circa Pontum inueniri putantur. Indi & alias quidem gemmas cryſtallo inuento adulterare reppererunt, ſed præcipue beryllos minio.

De

De opali generibus, & uitijs, & experimentis, & uarijs gemmis.

¶ Plurimum ab ijs differunt opa'i, smaragdis tantum cedentes India solum & horum est mater. Atq; ideo eis præciosissimā gloriam compositores gemmarum, & maxime inenarrabilem difficultatem dederūt Est enim in ijs carbunculi tenuior ignis. Est amethysti fulgens purpura Est smaragdi uirens mare, & cuncta pariter incredibili mixtura lucentia. Alij summo fulgoris augumento colores pigmentorum æquauere. Alij sulphuris ardentem flammam, aut etiam ignis oleo accensi. Magnitudo nucē auellanā æquat, insigni apud nos hystoria. Siquidem extat hodieq; huius generis gēma, propter quam ab Antonio proscriptꝰ Nonius senator ē filius Strumæ Nonij eius, quem Catullus poeta in sella curuli uisum indigne tulit. Auusq; Seruilij Noniani quem consulem uidimus. Illeq; proscriptus fugiens hunc e fortunis suis omnibus annulum abstulit secum. Quem certum est sestertijs . 20 . millibus æstimatum. Sed mira Antonij feritas atque luxuria propter gemmam proscribentis. Nec minor Nonij contumacia proscriptionem suam amantis

Catullus

ſuam amantis cum etiam ferę abroſas par tes corporis relinquant beſtiæ ꝓpter quas ſe periclitari ſciant. Vitia opali, ſi color in flore herbæ que uocatur heliotropium ex⸗eat, aut cryſtallum, aut grandinem. Si ſal in teruenıat aut ſcabricia, aut cuncta oculis oc curſantia, nulloſq; magis India ſimilitudi⸗ne indiſcreta uitro adulterat. Experimen tum in ſole tantum. Falſis enim contra ra dios libratis digito a police, unus atq; idē tranſlucet colos in ſe conſumptus. Veri ful gor ſubinde uariat, & plus huc illucq; ſpar git, & fulgor lucis in digitos funditur. Hāc gēmam propter eximiam gratiam pleriq; appellauere pęderota. Sunt & qui priuatū eius genus faciūt, Sangenōq; ab Indis uo⸗cari dicunt Traduntur naſci & in Ægypto & in Arabia, & uiliſſimi in Ponto. Item in Gallatia ac Thaſo & Cypro, quippe opali gratiam habet. Sed mollius nitet, raro non ſcaber. Summa coloris ex aere & purpura conſtat. Viriditas ſmaragdi deeſt. Cōſtatq; melior ille color, cuius fulgor uini colore fuſcatur, q̄ qui diluitur aqua. Hactenus de principatu conuenit mulierum maxime ſenatuſ. Cō. Minus certa ſūt de quibus & uiri iudicant. Singulorum enim libido ſin gulis pręcia facit, & præcipue regum.

Claudius

Claudius Cæſar ſmaragdos induebat & ſardonycas. Primus autem romanorũ ſardonzcæ uſus.prior Africanus,ut tradit Demoſtratus. Et inde romanis hãc gemmam fuiſſe celeberrimam . Quamobrem proximum ei dabim9 locum.Sardonyces olim ut ex nomine ipſo apparet intelligebantur candore in Sarda, hoc eſt uelut carnibus ungue hominis impoſito, & utroq; tranſlucido. Taleſq; eſſe indicas tradunt Iſmenias.Demoſtratus, Zenothemis.Sotacus.Hi quidem duo, reliquas omnes quę traluceant cęcas appellantes,quæ nunc nomen abſtulere. Nullo ſardarum ueſtigio arabicę ſunt,cœperuntq; pluribus hę gemmę coloribus intelligi,radice nigra,aut cęruleũ imitante,& unguem,creditum enim candido pingi.Nec ſine quadam ſpe purpurę cãdore in minium tranſeunte.Has Indis non habitas in honore. Zenothemis ſcribit tantę alias magnitudinis, ut inde capulos factitarent. Etenim conſtat ibi torrentibus detegi. Et placuiſſe in noſtro orbe initio quoniam ſolę prope gemmarum ſcalptę ceram non auferrent. Perſuaſimus deinde & Indis, ut ipſi quoque ijs gauderent. Vtiturque perforatis utique uulgus tantum in collo. Et hoc eſt nunc indicarum

argumentum. Arabicæ excellunt candore circuli prælucido, atq; non gracili, neq; in recessu gemmæ, aut in deiectu renitēte, sed in ipsis umbonibus nitente. Præterea substrato nigerrimi coloris. Et hoc in indicis cæreum, aut corneum, inuenitur, etiam circuli albi, quedam in ijs cælestis arcus anhelatio est. Superficies uero locustarū maris crustis rubentior. Iam melleæ aut fęculentæ (hoc enim nomen est uitio) improbantur, & si zona alba fundat se, non colligat. Simili modo si ex alio colore in se admittat aliquid enormiter. Nihil enim in sua se de alieno interpellari placet. Sunt & Armeniacę, ut cęterę improbandæ, sed pallida zo

Onix

na. Exponenda est et Onycis ipsius natura propter nominis societatem hoc in gemmam transilit. & a lapide ex Carmania. Sudines dicit in gemma esse candorē unguis humani similitudine. Item chrysolithi colorem, & sardę, & iaspidis Zenothemis indicam onycem plures habere uarietates, igneam, nigram, corneam, cingentibus candidis uenis, ocul9 modo interuenientibus, quarundam oculis obliquis uenis Sotacus & arabicam onycem tradit. Sed eam a cęteris distare q indica igniculos habeat albis cingētibus zonis, singulis pluribusue aliter

bufue aliter

aliter q̃ in sardonyce indica. Illic enim momentum esse, hic circulum. Arabicas onycas nigras inueniri candidis zonis Satyrus carnosas esse indicas, parte carbunculi, parte chrysolithi & amethysti. Totumq; id genus abdicat. Veram autem onycem plurimas uariasq; cum lacteis zonis habere uenas omnium in transitu colore inenarrabili, et in unum redeunte concentum suauitate grata. Nec sardæ natura differenda est diuiduę ex eodem nomine. Quapropter omnium obiter gemmarum ardentiũ natura indicanda.

De generibus carbunculorum. & uitijs & experimentis, & gemmis ardentibus.

¶Principatum habent carbunculi a similitudine ignium appellati, cum ipsi non sentiant ignes, ob id a quibusdam apyrustę uocati Horum genera, indici et garamãtici quos & carchedonios uocauere, propter opulentiam Carthaginis magnæ. Adijciunt æthiopicos & alabandicos in Ortosia caute nascentes. Sed qui perficiantur Alabandes. Præterea in omni genere masculi appellantur acriores, at fœminæ languidius refulgentes. In masculis quoque obseruant liquidioris, alios flammæ nigri-

nigrioris alios, et quosdam lucidius, ac magis cæteris in sole flagrantes. Optimos uero amethistizontas, hoc est quorum extremus igniculus in amethisti uiolam exeat. Proximos illis quos uocant Syrtitas pinnato fulgore radiantes. Inueniri autẽ ubicunq;, maxime solis repercussu. Satyrus indicos non esse claros dicit, ac plerunq; sordidos, ac semper fulgoris retorridi. Æthiopicos pingues, lucemq; non emittentes, sed conuoluto igne flagrare. Callistratus fulgorem carbunculi debere candidum esse posuit extremo uisu nubilantem, & si ita attollatur, exardescentem, ob id a plerisq; hunc carbunculum candidum uocari. Qui languidius & liuidius ex indicis lucent Lithizontas appellari. Carchedonios multo minores esse. Indicos etiam minus sextarij unius mensura cauari. Archelaus carchedonios nigrioris aspectus esse, sed igne, uel sole, & inclinatione acrius, q̃ cęteros excitari. Eosdem umbrante tecto purpureos uideri. Sub cœlo flammeos. Contra radios solis & scintillare. Cæras signantibus ijs liquescere, quanuis in opaco. Multi indicos carchedonis candidiores esse, & e diuerso inclinatione hebetari scripsere. Etiamnum in carchedonijs maribus

Satyrus

stellas

ſtellas intus ardere. Fœminas uniuerſũ ful-
gorem fundere extra ſe. Alabandicos cæte
ris nigriores eſſe ſcabroſq́ꝫ. Naſcuntur &
ĩ Thracia coloris eiuſdem ignem minime
ſentiẽtes Theophraſtus auctor eſt & in Or-
chomeno archadiæ inueniri, & in Chio.
Illos nigriores, ex quibus & ſpecula fieri.
Eſſe & troezenios uarios interuenientibus
maculis albis. Item corynthios ex pallidio
re candidos Maſſilia quoq́ꝫ importari. Boc
chus & Vlyxippone ſcripſit magno labo-
re ob argillam ſole aduſtis ſaltibus. Nec eſt
aliud difficilius, q̃ diſcernere hæc genera, tã
ta eſt in ĳs occaſio artis, ſubditis per quæ
tranſlucere cogantur. Aiunt ab Æthio-
pibus hebetiores in aceto maceratos quat
tuordecim diebus niteſcere, totidem men-
ſibus durante fulgore. Adulterantur ui-
tro ſimillimæ. Sed cote depræhendun-
tur, ſicut aliæ gemmæ factitiæ. Mollior
enim materia, & fragilis, & centroſa ſcobe
depræhenduntur, & pondere, quod mi-
nus eſt uitreis, aliquando & puſtulis ar-
genti modo relucentibus. Eſt & Anthra-
citis appellata, in Theſprotia foſſilis, car-
bonibus ſimilis. Falſum arbitror, quod
& in Lyguria naſci trad derunt, niſi for-
te tunc naſcebantur. Eſſe in ĳs & præ-

cincti

& præcincti candida uena traduntur, harumq; igneus color ut superiorum est. Peculiare quidem q̄ iactatæ in ignem uelut intermotu extinguuntur. Contra aquis pfusæ exardescunt.
Sandast. Cognata est huic Sandastros, quam aliqui garamantiten uocāt, nascitur in India loco eiusdem nominis. Gignitur & in Arabia ad meridiem uersa.
Commendatio summa q̄ uelut in translucido stellantes, intus fulgent aureæ guttæ, semper in corpore, nunq̄ in cute. Accedit religio narrata a syderum cognatione ab inspectoribus, quoniam fere stellarum hyadum & numero, & dispositione stellantur. Ob hoc a Chaldæis in cęrimonijs habitę, & hic mares austeritas distinguit, quodam uigore apposita tingens. Indicæ quidem etiam hebetare uisus dicuntur. Blandior fœminis flamma, alliciens magis q̄ accendens Sunt qui præferant arabicas indicis. Fumidoq; chrysolito illas similes dicunt. Ismenias uero negat polliri sādastros, ppter teneritatē, & ob id magno errore sunt, qui sandareson uocant. Inter omnes cōstat, quātum numero stellarum accedat, tantum & præcio accedere. Affert errorem aliquando similitudo nominis.
Sandaser Sandaser quod Nicanor sādaserion uocauit, alij sandaserō

Qui

Quidam uero hanc sandastron illam sandareson in India nascentem, illam quoque & loci nomen custodientem. Mali colore aut olei uiridis, omnibus improbatam. Ex eodē genere ardentium Lichnites appellata a lucernarum accensarum præcipua gratia. Nascitur circa Orthosiam totaque Caria ac uicinis locis. Sed probatissima in indis. Quam quidam remissiorem carbūculum esse dixerunt. Secunda bonitate similis est Ionis appellata a prelatis floribus. Et alias inuenio differentias. Vnam que purpura radiet. Alteram que cocco, a sole excalfactas, aut digitorum attritu, paleas & chartarum fila ad se rapere. Hoc idem & Carchedonius facere dicitur, quamq̄ multo uilior prædictis. Nascitur apud Nasamonas in montibus, ut incolæ putant, imbre diuino. Inuenitur ad repercussum lunæ, maxime plenæ. Carthaginem quondam depor tabat. Archelaus & in Ægypto circa Thebas nasci tradidit, fragiles, uenosas, moriēti carboni similes. Potoria uasa & ex hoc lapide, & ex lychnite factitata īuenio. Omnia autem hæc genera scalpturæ cōtumaciter resistunt, partemque cæræ in signo tenēt. E diuerso ad hæc Sarda utilissima. que nomen cum sardonyce cōmunicauit. Ipsa Lichnites

gemma

gemma uulgaris, & primum ſardibus re-
perta. Sed laudatiſſima circa Babyloniam
cum lapidicinæ quædam aperirentur, hæ-
rens in ſaxi corde. Hocq; modo metallum
apud Perſas defeciſſe traditur. Sed inueni-
untur compluribus aliis locis, ſicut in Epi-
phyra & Aſſo In India trium generum ru-
brum, & quod demium uocant a pingue-
dine, tertium quod argenteis bracteis ſub-
linitur. Indicæ prælucentes, craſſiores ſunt
arabicæ. Inueniuntur & circa leucada Epi-
ri, & circa Ægyptũ quę bractea aurea ſub-
linuntur. Et in his autem mares excitati-
us fulgent. Fœminæ pinguiores ſunt, &
craſſius nitent. Nec fuit alia gemma apud
antiquos uſu frequentior. Hac certe apud
Menandrum & Philemonem fabulæ ſup-
biunt. Nec ullę tranſlucenti tardius ſuffuſo
humore hebetantur, oleoq; magis q̃ alio
liquore. Damnantur ex iis melleæ & uali-
dius teſtaceæ.

¶ De generibus Topazii & callaide,
& de gemmis uiridibus non
tranſlucentibus.

¶ Egregia etiamnũ Topazio gloria eſt, ſuo
uirenti genere, & cum reperta eſt prælatæ
oībus. Id accidit in Arabię inſula, quę Chy
tis uocatur. In qua troglodytæ prædones,
cum

cum diutius fame & tẽpestate pressi herbas radicesq; effoderent, eruerunt Topazion. Hec Archelai sententia est. Iuba Topazion insulam in rubro mari a continente stadijs 300. abesse tradit, nebulosam, & ideo quæsitam sæpe a nauigãtibus, ex ea causa nomẽ accepisse. Topazin enim. Troglodytarum lingua significationem habere quærendi. Ex hac primum importatam Berenicæ reginæ, quæ fuit mater sequentis Ptolemæi a Philemone pręfecto regis, ac mire placuisse & inde factam statuam Arsinoe Ptolemęi Philadelphi uxori quattuor cubitorum sacratam in delubro quod aureum cognominabatur. Recentissimi auctores & circa Thebaidis oppidũ Alabastre nasci dicunt. Et duo eius genera faciunt, prasoidẽ atq; chrysopteron similem chrysoprasio, eius enim tota similitudo ad succum porri dirigitur. Est autem amplissima gemmarum. Eadem sola nobilium limam sentit. Cæterę saxo & cote poliuntur. Hec & usu atteritur. Comitatur eam similitudine propior, q̃ auctoritate callais uiride pallens. Nascitur post auersa Indiæ apud incolas Caucasi montis, phicaros, ac asdaihas, amplitudine conspicua, sed fistulosa ac sordium plena. Sincærior mul

multo præstantiorq; in Germania. Vtro
biq; autem in rupibus inuijs & gelidis,o-
culi figura extuberans, leuiterq; adhærens,
nec ut annata petris,sed ut apposita. Qua-
propter scandere ad eam pigritia pedum e-
questres populos redei,simul & periculum
terret. Ergo euntes e longinquo incessunt,
& cum toto musco excutiūt.Hoc uectigal,
hocq; gestamen diutius in ceruice & digi-
tis grauissimam norunt.Is census, hec glo-
ria a pueritia deiectorum numerum prædi
dicantium. In quo uaria fortuna. Quidā
ictu primo cœpere pręclaras.Multi in secū-
do nullas. Et quidem callaides tali sectura
formant,alias fragiles.Optimus color sma
ragdi,ut tamen apparet ex alieno est,q̃ pla
ceant.Inclusæ decorantur auro.Aurumq;
nullæ magis decent. Quę sunt earum pul-
chriores,oleo,unguento,et etiam mero co
lorem deperdunt. Viliores constantius re-
pręsentant,neq; est mutabilior alia,aut mē-
datior uitri.Sūt qui in Arabia inueniri eas
dicunt in nidis auium, quas melancory-
phos uocant. Viridantium & alia plu-
ra sunt genera. Viliorq; est turbæ prasi-
us. Cuius alterum genus sanguineis pun-
ctis abhorret. Tertium uirgulis tribus di-
stinctum est candidum.Pręfertur his Chry
soprasius

Chrysoprasius porri succum & ipsa refe-
rente, sed & paulum declinans a Topazio
in aurum. Huic & amplitudo ea est, ut cym
bia etiam ex ea fiant. Cylindri quidem ce
lerrime, India has generat & Nilion, fulgo
ris si ante habeas breuis, & cum intueare
fallacis. Sudines uero dicit & in Syuero at Syueru
ticę flumine nasci. Est autem color fumi-
dę Topazii, aut aliquando melleę. Iuba in
Æthiopia gigni tradit, & in littoribus am
nis quem Nilium uocauimus, & inde no-
men trahere. Non translucet Molochites Molochi.
spissius uirens, a colore maluę nomine ac-
cepto. reddendis laudata signis, et infantiū
custodia quadam innato contra pericula
ipsorum medicamine. Viret. & sępe trans-
lucet Iaspis etiam si uictus a multis anti qui
atis tamen gloriam retinens. Plurimę fe
runt eam gentes Smaragdo similem indi
cę. Cyprii dicunt glaucum pinguemq;. Per
sę aeri similem ob id uocatur aerizusa talis
Et iaspis est cęrulea circa Thermodoōtem
amnem. In Phrygia purpurea. In Cappa
docia ex purpurea cęrulea, atq; non reful
gens Thracia indicę similem mittit Chalci
dia turbidam. Sed minus refert nationes q̄
bonitates distinguere. Optima ergo que
purpurę quicq̄ habet, secunda que rosę,
G tertia

tertia que smaragdi. Singul' aũt græci nomi na ex argumento dedere. Qu arta apud eos uocatur Boria cœlo autumnali matutino similis, & hec erit illa, que uocat̃ Aerizusa. Similis est & sardæ, imit ata & uiolas. Non minus multæ species reliquę, sed oẽs in uitio, cæruleæ aut crystallo similes, aut myxis. Item terebynthizusa in proprio uti arbitror cognomine, uelut e multis eiusdẽ generis composita gemmis. Quamobrem præstantiores funda clauduntur, idest patentes nec præterq̃ margines auro amplectente. Vitium est, & breuis in ijs nitor, & longe splendens, & sal, & omnia quæ in cæteris. Et uitro adulterantur, quod manifestum fit, cum extra fulgorem spargunt, atq; nõ in se continẽt, nec in diuersa quę sphragidas uocant. Publico gemmarum dominio in ijs tantũ dato quoniã optime signẽt.

Terebyn.

¶De Iaspidum generibus.

¶Totus uero oriens pro amuletis traditur gestare eam, que ex ijs smaragdo similis est, e petra per transuersum linea alba præcingitur, & Grammatias uocatur. Que pluribus polygrammos. Libet

Libet obiter uanitatem magicā hic quoq́ coarguere, quoniam hanc cōcionantibus utilem esse prodiderunt. Est & Onychipūcta, quæ iasponyx uocatur, & nubem cōplexa, & niues imitata, que stellata rutilis punctis est, & sali megarico similis, & uelu ti fumo infecta, que capnias uocatur Magnitudinem iaspidis .ii. unciarum uidimus formatamq́ inde effigiem Neronis thoracatam. Reddetur & per se cyaneo gratia ac commodato. pauloante iaspidis nomine, colore cæruleo. Optima scythica, dein cypria, postremo ægyptia. Adulteratur maxime tinctura, idq́ in gloriā regis ęgyptij adscribitur, qui primus eam tinxit. Diuiditur autem hec in mares fœminasq́. Inest aliquando & aureus puluis, non qualis in saphirinis. Saphirus enim & aureis punctis collucet. Ceruleæ & saphiri raroq́ cū purpura. Optimę apud Medos, nusq̄ tn̄ pllucidę. Prętérea inutiles scalpturę, interueniētibus crystallinis cētris. Que v̄o sūt ex ijs cyanei coloris, mares existimant̄. Ali⁹ ex hoc ordo purpureis dabit̄, et ab his discedētib⁹ Principatū amethysti indicætenēt. Sed in Arabia ex ea quoq́ parte, que finitima Syriæ petræa uocatur, & in Armenia minore, & in Ægypto, & in Galatia reperiuntur Saphirus

 Sordidissimæ

Sordidiſſimę autem atq; uiliſſimę in Tharſo & Cypro Cauſam nominis afferunt, q̃ uſq; ad uini colorem accedens, priusq̃ eũ deguſtet, in uiolam deſinit. Fulgorq; quidẽ in illa purpurę non ex toto igneus, ſed in uini colorem deficiens. Perlucent autem omnes uiolaceo colore, ſcalpturis faciles. Indicę abſolutum purpurę colorem habẽt Ad hancq; tingentium officinę dirigũt uota. Fundit autem eum aſpectu leniter blãdum, neq; in oculos, ut carbunculi uibrãt. Alterum earum genus deſcendit ad hyacinthos. Hunc colorem indi ſacon uocãt talemq; gemmam Sacodion. Dilutior uero ex eodem ſapinos uocatur. Eadem & paranites in contermino gentis Arabię. Quartũ genus colorem uini habet Quintum ad uiciniam cryſtalli deſcendit, albicãte purpurę deiectu. Hoc & minime probatur, q̃ñ præcellens debet eſſe in ſuſpectu, uelut ex carbunculo refulgens, quidam in purpura leuiter roſeus nitor. Tales aliqui malunt pederotas uocari. Alĳ anterotas. Multi Veneris gemmam, quod maxime uidetur decere, & ſpecie & colore extremo gemmę. Magorum uanitas reſiſtere ebrietati eas promittit, & inde appellatas. Et pręterea ſi lunæ nomen ac ſolis ſcribatur

Sacodion

Sapinos.

Paranites.

in ĳs,

in ŋs, atq; ita suspendantur collo e capillis, cynocephali, uel plumis hirundinis, resiste re ueneficiŋs. Iam uero quoquomodo adesse reges adituris. Grandinẽ auertere quoq; ac similia prospere & locustas, precatione addita, quam demõstrant. Nã e smaragdis quoq; similia promisere. si aquilę scalperentur, aut scarabei. Quę quidem scripsisse eos non sine contemptu et irrisu generis humani arbitror. Multum ab ea distat hyacinthus, tamen e uicino descendens. Differentia hec, q̃ ille emicans in amethysto fulgor uiolaceus, dilutus est in hyacintho. Primo quoq; aspectu gratus, euanescit anteq̃ saciet. adeoq; non implet oculos, ut pene non attingat, marcescens celerius nominis sui flore. Hyacinthos Æthiopia mittit, et chrysolitos, aureo colore translucentes. Preferũtur ŋs indicæ. Et si uariæ nõ sint bactrianæ Deterrimę autem arabicę, quoniam turbidæ sunt et uariæ, et fulgoris interpellati nubilo macularum, etiam quæ lympidis cõtigere, ueluti scobe sua referte, Optime uero sũt, quæ in collatione aurum albicare quadam argenti facie cogunt. Funda includũtur perspicue. Cęteris subŋcitur aurichalcũ Tametsi iam expertes gemmarum usu appellantur aliqui et chryselectri in colorem

electri declinantes, matutinus aspectus iu-
cundior. Ponticas deprehendit leuitas.
Quędam in ijs durae sunt russęq;, quaedam
Bochus molles & sordidae. Bochus auctor est &
in Hispania repertas, quo in loco crystallũ
dicit ad libramentum aquae puteis defos-
sis inde erutam. Et chrysoliton. 12. pondo
a se uisam. Fiunt & leucochrysae, interueni-
ente candida uena. Sunt in hoc genere cap
niae. Sunt & uitreis similes, ueluti croco
refulgentes. Vitreę uero ut uisu discerni nõ
possint. Tactus autem deprehendit tepidi
or in uitreis. In eodẽ genere sunt melichry-
si, ueluti per aurum sincaero melle translu-
cente, quas India mittit, q̃q̃ ad iniuriam fra
giles. Eadem et Xystion parit plebeiam ibi
Paederos, gemmam Cãdidarum dux ẽ paederos, q̃q̃
potest quaeri, an in colore numerari debe-
at, totiens iactari p alienas pulchritudines
nominis, adeo decoris praerogatiua in uo-
cabulo facta est. Est & suum genus expecta
tione tãta dignũ. Coeũt. enim in translucí-
dã crystallũ, uiridis suo modo aer simulq;
purpura, & quidã uini aureus nitor, sẽper
extremus in uisu, sed purpura coronatus,
madere singulis uidetũ his & pariter oĩbus.
Nec gẽmarũ ulla est liqdior, capiti iucũda,
suauis et oculis Laudatissima est in Indis, a-
pud quos

quos Argenon uocatur. Proxima apud Ægyptios ubi Senites. Tertia i Arabia, uerum scrabra. Mollius radiat pontica & asiatica. Ipsæ uero molliores sunt, callatica, & tragica, & cypria. Vitia earum lāgor, aut alienis turbari coloribus, & quæ cæterarū

Proxima candicantium est Asteria principatum habens proprietate naturæ, ꝙ inclusam lucem pupillæ modo quandam continet, ac transfundit cum inclinatione, uelut intus ambulantem ex alio atq; alio loco reddens, eademq; contraria soli regerēs candicantes radios, unde & nomen accepit difficilis ad cælandum. Indicæ præfert in Carmania nata. Similiter cādida est q̄ uocat Astrios crystallo ꝑpinquās in India nascēs, et in Pallenes littorib⁹, int⁹ a cētro cui stella lucet fulgore lunæ plenæ Quidā causā nōis reddūt, ꝙ astris opposita fulgorē rapiat, ac regerat. Optimā in Carmania gigni, nullāq; minus obnoxiā uitio. Cerauniā.n. uocari que sit deterior. Pessimā lucernaꝶ lumini similē. Celebrāt & astroitē, mirasq; laudes ei⁹ in magicis Zoroastrē cecinisse. Quidā diligentius de ea produnt.

Astrobolon Sudines dicit oculis piscium similē esse, & radiare cādido, ut solem. Est inter candidas, & que cæraunia uocatur,

Asteria

Astrios,

Astrobo.

fulgorem ſyderum rapiens. Ipſa cryſtallina ſplendoris cærulei in Carmania naſcens.
Zenothe. Albam eſſe Zenothemis fatetur, ſed habere intus ſtellam concurſantem. Fieri & hebetes cæraunias, quas nitro & aceto per aliquot dies maceratas concipere ſtellam etiam, que poſt totidem menſes relanguescat Sotacus & alia duo genera fecit cæraunię, nigras rubẽteſq;. Ac ſiſes eas eſſe ſecuribus Per illas quę nigræ ſunt & rotundæ, urbes expugnari & claſſes, eaſq; Betulos uocari. Quæ uero longe ſunt cæraunias. Faciunt & aliam raram admodum, & Parthorum magis queſitam, quantum non aliubi inueniatur, q̄ in loco fulmine icto. Proximum cærauniæ nomen apud eos habet, que appellatur iris. Effoditur in quadam inſula rubri maris que diſtat a Beronice urbe. 60. millia paſſuum, cætera ſui parte cryſtallus. Itaq; quidam radicem cryſtalli eſſe dixerũt Vocatur ex argumento iris. Nam ſub tecto percuſſa ſole, ſpecies & colores arquus cæleſtis in proximos parietes eiaculatur, ſubinde mutans, magnaq; uarietate ammirationem ſui augens. Sexangulam eſſe, ut cryſtallũ cõſtat Sed eſſe aliq̃s ſcabris lateribꝰ, et angulis inæqualibꝰ dicũt. In ſole aperto ꝓiectas, radios in ſe recandẽtes diſcutere

Aliquas uero

uero ante se proiecto nitore, adiacentia illu strare. Colores uero non nisi ex opaco red dunt, nec ut ipsæ habeant, sed ut repercussu parietem illidant, optimaq; que maximos arquus facit, simillimosq; cælestibus. Est & alia iris cætera similis, & prædura. Quam Horus crematam tusamq; ad ichneumonum morsus remedio esse. Nasci autem in Perside tradit. Similis est aspectu, sed non eiusdem effectus que uocatur Zeros alba nigraq; macula in transuersum distinguēte crystallum. Expositis per genera colorum principalium gemmis, reliquas litterarum ordinem explicabimus.

De quibusdam gemmis per alphabeti ordinem.

¶ Achates in magna fuit auctoritate, nunc in nulla. Reperta primum in Sicilia iuxta flumen eiusdem nominis, postea plurimis locis, excedens amplitudine numerosa, uarietatibus diuersis mutantibus cognomina eius. Vocatur enim Phaspachates. Çerachates, Sardachates, Hæmachates, Leucachates, Dendrachates, uelut arbuscula insignis. An-

Antachates cum uritur myrrham redolẽs. Coraloachates guttis aureis saphiri modo distincta, qualis copiosissima in Creta sacra appellata. Putant eam contra araneorum & scorpionum ictus prodesse. Quod in siculis utiq; crediderim, quoniam primum eius prouinciæ afflatu scorpionum pestis extinguitur. Et in India inuentæ contra easdem pollent, & alijs magnis miraculis. reddunt enim species fluminum nemorum, et iumentorum, etiam ederas, & staticula, & equorum ornamenta. Medici coticulas inde faciunt. Spectasse etiam, podest oculis Sitimq; sedant in os additæ. Phrigiæ uiridia non habent. Thebis Ægyptijs repertæ carent rubentibus uenis, & albis. Et hæ quoq; contra serpentes ualidæ. Eademq; auctoritas & cyprijs est. Sunt etiam qui maxime probent uitream perspicuitatem in his. Reperiuntur & in Thracia circa Oetham. Et in Parnaso, & in Lesbo, ac Messenæ, similes limitum floribus & rhodo. Aliæ apud magos differentiæ. Leoninæ pelli similes potentiam habere cõtra scorpiones dicuntur. In Persis uero suffitu earum tempestates auerti, & præterea flumina sisti. Argumentum esse si in feruẽtes cortinas additæ refrigerent. Sed ut

prosint

prosint leoninis iubis alligandas. Nam hiænæ pelli similem abominantur, discordialem do mibus. Eam uero que unius coloris sit inuictam athlætis esse. Argumentum eius ꝙ in olla plena olei cocta cum pigmentis, & intra duas horas subferuefacta unum colorem ex omnibus faciat minij.

Acopis nitro similis est, pumicosa, aureis guttis stellata. Cum hac oleum subferuefactum perũctis lassitudinem (si credimus) soluit. Alabastrites nascitur in Alabastro Ægypti, et in Syrię Damasco cãdore intercincto uarijs coloribus. Que cremata cum fossili sale, ac trita, grauitates oris, & dentium extenuare dicitur. Alectorias uocant in uẽtriculis gallinaceorum inuentas crystallina spẽ, magnitudine fabæ. Quibus Milonem Crotonienſẽ usum in certaminibus inuictum fuisse, uideri uolunt. Androdamas argenti nitorem habet ut adamas, quadrata, & semper tessellis similis magnis, putantq; nomen impositum ab eo, ꝙ impetus hominum, & iracundias domet. Eadem sit an alia argyrodamas, autores non explicant. Antiphates nigra non trãslucet. Experimentũ eius si coquatur in lacte, facit. n. hoc myrrhæ simile immissa.

Acopis

Alabastri

Androd.

Eãq;

Eamq; contra effascinationes auxiliari ma
gi uolunt. Arabica ebori simillima est, &
hoc uideretur, nisi abnueret duritia. Quāq;
putant contra dolores neruorum prodesse
Aromati habentibus. Aromatites & ipsa in Arabia
traditur gigni. Sed & in Ægypto circa Pi-
sas ubiq; lapidosa, & myrrhæ coloris & o-
Asbestos. doris, ob hoc reginis frequentata. Asbestos
in Arcadiæ montibus nascitur, coloris fer-
Aspilate. rei. Aspilatem. Democritus in Arabia gig-
ni tradit ignei coloris. Eam oportere came
li fimo splenicis alligari. Inueniriq; in nido
arabicarum alitum. Et aliam eodem nomi
ne ibi in Leucopetra nasci argentei colo-
Atizoes. ris contra lymphatum habendam. Atizo-
em in India & Persidis Acidiæ monte na-
sci tradit, argenteo nitore fulgētem, magni
tudine trium digitorum ad lenticulæ figu-
ram, odoris iucundi, necessariam magis re
Augites. gem constituentibus. Augites multis non
alia uidetur esse q̄ que calais. Amphitane a-
lio nomine appellatur chrysocolla in Indię
parte, ubi formicæ eruunt aurum, in qua
inuenitur auro similis, quadrata figura,
affirmaturq; natura eius que magnetis, ni-
si q; augere quoq; aurum traditur. Aphro
disiace ex cādida ruffa est. Apistos septenis
dieb9 calorē tenet excalfacta igni, nigra ac
ponderosa

ponderosa distinguentibus eam uenis ru-
bentibus. Putant prodesse contra frigora.
Agyptillam Iacchus intelligit per album
sarda, nigraq; uena transeunte. Vulgus au-
tem in nigra radice cæruleam facit.

De gemmis per. B. & C.
ordinem.

¶ Balanitæ genera duo habent, subuiri-
des, & corinthij ęris similitudine. Illa a Co-
pto. Hec ex troglodytica regione ueniunt
medias secante flammea uena. Batracchi
tas mittit & coptos. Vnam ranæ similem
colore. Alteram ebori. Tertiam rubentis
e nigro. Baptes mollis, alioquin odore ex
cellit. Beli oculus albicans pupillam pingit
nigram e medio aureo fulgore lucentem.
Hec propter suam speciem. sacratissimo
Assyriorum deo dicatur. Aliam aũt quam
Belum uocant in Arbelis nasci. Democri-
tus tradit nucis iuglandis magnitudine ui
trea specie. Baropten9, siue botrypes nigra
sanguineis & albis nodis alligata dicitur, Baropte.
ueluti portentosa. Botrytes alia nigra est, Botrytes
alia panpinea incipienti uuæ similis. Bo- Bostrych.
strychitem Zoroastres uocat crinibus mu-
lierum similiorem. Bucardia bubulo cordi
similis

similis,Babylone tantum nascitur. Brontia capitibus testudinum similis, & cum toni-truis cadit(ut putant)& fulmine tacta restin guit,si credimus,Bolenię inueniuntur gl-bę similitudine. Cheramydes eadem esset, quam Ostracitem uocant, nisi q̄ hanc cę-ruleę interdum bullę cingūt Calais saphir imitatur,candidior & littoroso mari simi-lis. Capnites quibusdam uidetur suum ge nus habere,plurimis spiris fumida, ut suo loco diximus. Cappadocia & in Phrygia nascitur ebori similis. Calamites a calamo, feruntq; plures simul coniunctas inueniri. Catochites corsicę lapis est, cęteris maior mirabilis,si uera traduntur,impositam ma nū ueluti gūmi retinēs. Catopyrites e Cap padocia ꝑuenit. Cepites,siue Cepocapites cādida est uenarū nodis coeūtibus cādore imaginē regerēs. Ceramites testę colorē ha bet. Cynędię inueniunt in cerebro piscis e-iusdē nōis candidę & oblōgę. euētuq; mi-rādę,si mō est fides,pręsagire eas habitū ma ris nubilo colore aut tranqllitate. Cęrites cęrę silis est. Circos piris. Corsoides cani-ciei hōis. Coralloachates corallo aureis gut tis distīctę. Corallis minio gignitq; ī India et Syene. Craterites īter chrysolithū & ele-ctrū colorē habet predurę naturę. Crocal-

Cherami

Capnites.

Cynædia

lis cerasū

cerasum repũtat. Cissites cryptopetra nasci tur cãdida, & uidetur intus hr̃e partum, q sẽtiatur etiã strepitu. Chalcophonos nigra est sed illisa, æris tinnitũ reddit tragœdis ut suadent̃ gestãda. Chelidonię duorũ sunt ge nerũ. hirundinũ colore, & alia parte purpu reæ nigris interpellantibus maculis. Che-lonia oculus est indicę testudinis, uel portẽ tosissima magorũ mẽdacijs, melle enim col luto ore impositam linguæ futurorum di uinationẽ pręstare promittũt, qntadecima luna, & silẽte tota die, decrescente uero añ solis ortũ. Cæteris diebus a prima in sextã horã. Sunt & Chelonitides testudinũ simi les, ex qbus ad tẽpestates sedãdas multa ua-ticinant̃. Eã uero quę sit aureis guttis cũ sca rabeo deiectã in aquã feruentẽ, tẽpestates tu eri. Chlorites herbacei coloris est, quã dicũt magi eã inueniri in Scyllæ auis uẽtre cõge nitã ei, ferroq; includi iubẽt ad quędã pro-digiosa moris sui. Choaspites a flumine di cta est uiridis, fulgoris aurei. Chrysolam-pis in Æthiopia nascitur, pallidi coloris die & noctu ignei. Chrysophis aurum uidet̃ esse. Cepionides ęolide nunc ad Arneum pagum quondam oppidũ nascuntur, mul tis coloribus trãslucẽtes, alias uitreę, alias crystallinę, alĩs iaspideę. Sed et sordidis tãtus est

Cissites.

Chelonia

Chlorites

est nitor, ut imagines reddant ceu specula.

De gemmis per. D.E.G. ordinem.

Diadoch. ¶ Daphniam Zoroastres & Orchastres morbis comitialibus demonstrant. Diado chos beryllo similis est. Diphris duplex cā-
Diphris dida ac nigra, mas ac fœmina. gentile utri usq; sexus distinguente linea. Dionysias ni gra ac dura mixtis rubentibus maculis. Quę ex aqua trita, saporem uini facit, & e-
Draconi. brietati resistere putatur. Draconites siue draconias e cerebro fit draconum, sed nisi uiuentibus abscisso, nunq̄ gemmascit, inui diam animalis mori se sentientis. Igitur mos est, ut dormientibus animalibus ca- put amputent. Sotacus, qui uisam eam gemmam sibi apud regem scripsit. bigis ue hi quęrentes tradit, & uiso dracone sparge re somnifica medicamenta, atq; ita pręci- dere Esse autē cādore trāslucido, nec postea
Encardia. poliri. aut artē admittere. Encardia cogno minat̃ & Cardisce. Vna in qua nigra effi- gies cordis eminet. Altera eodē noīe uiridi
Enorchis colore, cordis speciē repn̄tat, Tertia nigrū cor ostēdit, reliqua sui parte cādida, Enor- chis candida est, diuisaq; fragmētis testium effigiem

effigiem repręſentat. Exhebenum Zoroa-
ſtres ſpecioſam & candidam tradit, qua au
rifices aurum poliunt. Eriſtalis cum ſit can
dida, ad inclinationes rubeſcere uidetur.
Erotylos eadem que mepicoros & hieron Erotylos.
nemon a Democrito laudatur in argumē-
tis diuinationum. Eumetis in Bactris naſci Eumetis.
tur, ſilici ſimilis, & capiti ſuppoſita uiſa no
cturna oraculi modo reddit Eumetren
Beli gemmam ſanctiſſimi deorum ſibi Aſ
ſyrij appellant, porracei coloris ſuperſtitio-
nibus gratam. Eupetalos quattuor colores Eupetal.
habet cęruleū igneū, minij, mali. Eureos nu Eureos.
cleo oliuę ſimilis eſt. Erat⁹ concharꝝ modo
non adeo candida. Eurotias ſitu uidetur
operire nigritiam. Euſebes ex eo lapide eſt,
ex quo traditur Tyri in Herculis templo fa
cta ſedes, ex qua dij facile ſurgebant. Epi-
melas fit, cum in candida gemma ſuperne
nigricat colos. Galaxiam aliqui galacti- Galaxia
ten uocant, ſimilem proxime dictis, ſed in-
tercurrentibus ſanguineis aut candidis ue-
nis. Galactites ex uno colore lactis eſt. Ean- Galactites
dem dicunt Leucogageam & Leucogra-
phiam appellant, & Synephiten, lactis ſuc-
co ac ſapore notabilem. In educatione nu-
tricibus lactis fœcunditatem, infantium
quoqꝫ alligata collo ſaliuam facere dicitur

In ore autem liquescere. Eandem memoriam adimere dicunt. Mittit eam & Achelous amnis. Sunt qui smaragdum albis uenis circumligatum Galactiten uocent. Galaicos argyrodamanti similis est, paulo sordidior. Inueniuntur autem binæ uel ternæ. Gasidanem Medi mittunt, coloris olorini, ueluti floribus sparsam. Nascitur & in Arbellis. Hec quoq; gēma concipere dicitur et intra se partum fateri concussa. Concipere autem trimestri spacio. Glosso petra linguæ similis humanæ in terra non nascitur, sed dificiente luna, cælo decidere, & lenocinanti necessaria creditur. Quod ne credamus promissi quoq; uanitas facit. Ventos enim ea comprimi narrant. Gorgonia nihil aliud est q̄ corallium, nominis causa, q̄ in duritiam lapidis mutatur, emollit marina fulminibus, & typhoni resistere affirmāt Genianē eadem uanitate inimicorum pœnas efficere promittunt.

De gemmis. per. H.L.L.M.N. ordinem.

¶Heliotropium nascitur in æthiopia, Africa, Cypro, porracei coloris, sanguineis uenis distincta. Causa nōis, qm̄ deiecta in uas aquę fulgorē solis accedentē pcussu sāguineo mutat,

mutat, maxime æthiopica, eadem extra aquam speculi modo solem accipit, deprehenditque defectus, subeuntem lunam ostendens. Magorum impudentiæ uel manifestissimum hoc quoque exemplum est, quoniam ammixta herba heliotropio, quibusdã quoque additis præcationibus gerentem cõspici negent. Hephestites quoque speculi naturam habet in reddendis imaginibus, q̃q̃ rutila experimentum est, si feruentem aquã addita statim refrigeret, aut si in solem addita, aridam materiam accendat. Nascitur in Coryco. Horminodes ex argumento uiriditatis in candida gemma uel nigra, & aliqñ pallida, ambiẽte circulo aurei coloris appellatur. Hexeconthalithos in parua magnitudine multicolor, hoc sibi nomẽ adoptauit. Reperitur in troglodytica regione. Hieracites alternat tota, miluinis nigricãs ueluti plumis. Hãmitis ouis piscium simil' est, & alia uelut nitro composita prædura alioquin. Hammonis cornu inter sacratissimas Æthiopiæ gemmas aureo colore arietini cornu effigiem reddens, promittitur prædiuina somnia repræsentare. Gormesion inter gratissimas aspicitur, ex igneo colore radians, auro portante secum in extremitatibus candidam lucem. Hyeniæ

ex oculis hyenæ, & ob id in uaſe inueniri dicuntur, & ſi credimus. linguæ hominis ſubditæ futura prædicere. Hæmatites in Æthiopia quidem principalis, ſed & in Arabia & Africa inuenitur, ſanguineo colore non omittenda promiſſis ad coarguēdas barbarorum inſidias. Zacthalias babylonius in his libris, quos ſcripſit ad regem Mitridatem, humana gemmis attribuit fata, has nō contentus oculorum & iocinerum medicina decoraſſe. A rege etiam aliquid petituris dedit, & litibus iudiciisque interpoſuit. In præliis etiam eas ſalutares pnuntiauit. Eſt & alia eiuſdem generis, que uocatur henui ab Indis, xanthos appellata græcis e fuluo candicans. Idæi dactyli in Creta ferreo colore pollicem humanum exprimunt. Icterias mali cute lurido ſilis, ideo exiſtimatur ſalubris cōtra regios morbos. Eſt & alia eodē noīe liquidior. Tertia folio uiridi ſilis latior prioribus, pene ſine pondere, uenis luridis. Quartum genus in eodem colore, nigris uenis deſcēdentibus. Iouis gemma cādida eſt, nō pōderoſa, tenera. Indica gētiū ſuarum habet nomē, ſubruffo colore in atritu ſudorē purpureum emanat Alia eodē noīe cādida, puluereo aſpectu. Ion apud Indos uiolacea eſt, ſed raro ſaturo colore lucet.

Lepidotes

Lepidotes squammas piscium uarijs colo ribus imitatur. Lesbias Lesbi patriæ no- men habens inuenitur & in India. Leuco- phthalmos rutila alias oculi speciem candi dam nigramq; continet. Leucopetalos can dorem niuis ex auro distinguit. Libano- chos thuris similitudinem ostendit, sed ad succum mellis. Limoniates eadem uidetur que smaragdus. De Lipare hoc tantum traditur, suffita ea omnes bestias euocari. Lysimachus rhodio marmori similis est, aureis uenis, politur ex marmore, amplitu- dine in angustias coeunte, ut inutilia exte- rantur. Leucochrysos fit chrysolito inter- albicante. Memnonia qualis sit non tradit. Medea nigra est a Medea illa fabulosa inuē ta, habet uenas aurei coloris, sudorem red- dit croci. saporem autem uini. Meconites papauera exprimit. Mitrax a Persis accep- ta est & rubri maris montibus, multicolor, contra solem uarie refulgens. Meroctes por racea lacte sudat. Morion indica, que niger rimo colore transluce, uocatur Pramnion in qua miscetur & carbunculi colos. Alex andrinum, ubi sardę cyprium. Nascitur & in Tyro & in Galatia. Xenocrates & sub- alpib⁹ nasci tradit Hę sūt gēmę quę ad ęcty pas scalpturas aptant. Myrites myrrhæ co-

Lesbias

Leucopht

Libanoc.

Mitrax

Morion

colorem habet faciemq; minimæ gemmæ, unguēti odorem attrita etiam nardi. Myrmetias nigra habet eminentias similes uerrucis. Myrsinites melleum colorem habet, myrrhæ odorem. Mesoleucos est mediam gemmam candida distinguente linea. Mesomelas nigra uena, quemlibet colorem secante per medium. Nasomonites est sāguinea nigris uenis. Nebrides Libero patri sacra nomen traxit a nebridum eius similitudine. Sunt & aliæ nigræ generis eiusdē. Nympharena urbis & gentis persicæ nomen habet, similis hippopotami dentibus.

De gemmis per. O. P. & reliquis litteris per ordinem.

¶Olca barbari nominis e nigro fuluoq; ac uiridi & candido placet. Ombria quā aliqui notiā uocant sicut Ceraunia & Brōtia cadere cum imbribus & fulminibus dicitur, eundēq; effectum habere quē Brōtia narratur. Præterea in aras addita ea tradit libamenta non amburi. Orites globosa specie a quibusdam, & syderites uocatur, ignem non sentiens. Ostracias siue ostracites est testacea durior, altera Achate similis nisi q; achates politura pinguescit, duriori,

tanta

tañta inest uis, ut aliæ gēmæ scalpantur fra-
gmentis eius. Ostracidi ostrea nomen & si-
militudinem dedere. Ophicardelon barba
ri uocāt, nigrum colorem binis lineis albis
includentibus. De obsidiano lapide dixi-
mus superiore libro. Inueniuntur & gem-
mæ eodem nomine, ac colore, non solum
in Æthiopia Indiaq;, sed etiam in Samo ut
aliqui putant, & in littoribus hispaniensis
oceani. Panchros fere ex omnibus colori-
bus constat. Pangonis non longior digi-
to, ne crystallus uideatur, numero plurium
angulorum cauetur. Paneros qualis sit a
Metrodoro non dicitur, sed carmen Tima
ridis reginæ in eadem dicatum Veneri nō
inelegans ponit, ex quo intelligitur, addictā
ei fœcunditatem. Quidam hanc Panseba-
ston uocant. Ponticarum plura sunt gene-
ra. Est stellata, nunc sanguineis, nunc atris
guttis, que inter sacras habetur. Alia pro
stellis eiusdem coloris lineas habet. Alia
montium conuallium q; effigies. Philogy-
nos quem et chrysiten uocant, ostreæ atticę
assimilata, inuenitur in Ægypto. Phoenici-
tes ex balani similitudine appellatur. Phy-
cites algę. Perileucos filo ab ore gēmę ad ra
dicē usq; cādido descēdente. Pęātides quas

 quidam

quidam gemonidas uocant pręgnantes fi-
eri, & parere dicuntur, medericꝫ parturien-
tibus. Nam tales in Macedonia iuxta mo-
numentum Tiresiæ inueniuntur, speciesꝙ
est eis aquæ glaciatæ. Solis gemma candi-
da est, & ad speciem syderis in orbem ful-
gentes spargit radios. Sagdã Chaldæi ad-
hærescertem nauibus habent, inuenitur pra
sini coloris. Samothracia insula eiusdẽ no-
minis gemmam dat nigram, ac sine ponde
Saurites re ligno similem. Sauriten in uentre uiri-
dis lacerti harundine desecti tradunt inue-
Sarcites. niri. Sarcites bubulas carnes præsentat. Se
lenites ex candido transflucet, melleo fulgo
re, imaginem lunæ continens, redditꝙ eã
in dies singulos crescentis minuentisꝙ nu-
Syderites. mero, nasciꝙ putatur in Arabia. Syderites
ferro simliis, & litigio illata discordias facit
queꝙ nascitur in Æthiopia. Syderopœci-
los ex ea fit uariantibus guttis. Spongites
spongiæ nomen repræsentat. Synodonti-
tes e cerebro pisciũ est, q synodõtes uocan
t. Syrtitę in littore syrtiũ iãquidẽ Lucania
inueniuntur, melleo colore, croco refulgẽ-
tes. Intus autem stellas continent languidas
Syringites stipulæ internodio similis, per-
petua fistula cauatur. Trichius ex Africa ni
ger est, sed tres succos reddit, a radice ni-
grum

nigrum, medio ſanguineum, ſummo can-
didum. Telirrhizos cinerei coloris, aut ruſ- Telirrhi.
ſi, candidis radicibus ſpectatur. Telicardi- Telicard.
os colore cordis Perſas apud quos gignit̃,
magnopere delectat. Maculamq; appellãt.
Thracia trium generum eſt, uiridis, aut pal
lidior, tertia ſanguineis guttis. Tephrites Tephrit.
nouæ lunæ ſpeciem habet curuatæ in cor-
nua, quamuis cinerei coloris. Thecolithos Thecolit.
oleæ nucleo ſimilis uidetur, necq; eſt gẽmæ
honos, ſed lingentium calculos frangit, pel
litq;. Veneris crines nigerrimi nitoris, con
tinent in ſe ſpeciem ruffi crinis. Veientana
italica gemma eſt. Veijs reperta, nigrã ma-
teriam diſtinguente limite albo. Zathenen
in Medea naſci Democritus tradit, electri
colore, & ſi quis terat in uino palmeo, &
croco, cærę modo lenteſcere, odore magnę
ſuauitatis. Zmilaces in Euphrate naſcit̃, p-
conneſo marmori ſimilis, medio colore
glauco. Zoronyſios in Indo flumine naſci-
tur. magorum gemma eſſe narratur, necq;
aliud amplius de ea.

¶De gẽmis quæ a mẽbris hominũ cogno
minantur, & quæ ab animalibus, &
de ijs quæ a cæteris rebus.

¶Eſt etiãnum alia diſtinctio, quã equidẽ
fecerim ſubinde uariata expoſitõe. Siqdẽ a

membris corporũ habent nomina. Hepatites a iocinere Steatites singulorum aĩalium adipe numerosa. Adunephros. Theudacty-lus hic & Asyris colitur. Triophthalmos Ionice nascit̃, tres hominis simul oculos exprimens. Ab aĩalibus cognominant̃. Carcinias marini cancri colore. Echites uiperę. Scorpites scorpionis, aut colore aut effigie Scarites scari piscis. Triglites muli. Ægophthalmos caprino oculo. Item alia suillo. Et a gruis collo geranites. Hieracites accipitris. Ætites a colore aquilę candicãte cauda Myrmecites innatam repentis formicæ effigiem habet. Scarabeorum cantharias. Lycophthalmos quattuor est colorum, ex rutilo & sanguineo in medio nigrum candido cingitur, ut luporum oculi, illis per omnia similis Thaos pauoni est similis. Item aspidi, quam uocari Timoloniam inuenio Arenarum similitudo est in Hammocryso uelut auro arenis mixto. Cenchrites milij granis uelut sparsis. Dryites e truncis arborum, hec & ligni modo ardet. Cissites in candido collucet ederæ, folijs que totam tenent. Narcissites uenis etiam ederæ distinguitur. Cyamea nigra est, sed fracta, ex se fabæ similitudinem parit. Pyrenæ ab oliuæ nucleo dicta est, huic ali-

quando

aliquando inesse piscium spinæ uidentur. Chalazias grandinum, & colorem, & figuram habet adamantinæ duritiæ. Narrant etiam in ignem additæ, manere suũ frigus. Pyrites nigra quidem, sed attritu digitos adurit Polyzonos nigra, multis zonis candicat. Astrapiæ in candido, aut cyaneo discurrunt, e medio fulminis radij. In phlegõtide intus ardere quedam uidetur flamma que non exeat. In Anthracitide scintillæ discurrere aliquãdo uidentur. Enhydros semper rotunditatis absolutæ, in candore est leuis, sed ad motum fluctuat, intus in ea ueluti in ouis liquor. Polytrix in uiridi capillatur, sed defluuia comarum facere dicitur. Sunt & a leonis pelle, & pantheræ nominatæ Leontios, Pardalios. Colos appellauit chrysolithum aureus. Chrysoprasum herbaceus. Melleus melichrota, quamuis plura eius genera sint. Melychloron est geminus parte flauus, parte melleus. Crocias a croco. Polia canitiem quandam Sparti inducit, eandem duriorem. Nigra spartopolia. Rhodites a rosa est. Melites mali coloris. Chalcites ęrei. Sicites fici. Ratio noĩum non est in Borsycite in nigro, ramosa candidis. aut sanguineis frondibus. Nec gemite uelut in petra candidis manibus inter se complexis

complexis. Ananchitide in necromantia dicunt euocari imagines deorum. Synochitide umbras inferorum euocatas teneri. Dēdritide alba] defossa sub arbore que cædatur, securis aciem non ebetari. Et sunt multo plures, magisq; monstrificæ, quibus barbari dedere nomina, confessi lapides esse. Nobis satis erit in his coarguisse dira mendacia.

¶ De gemmis nascentibus & factitijs, & figuris gēmarum.

¶Gemmæ nascuntur repente nouæ, ac sine nominib9, ut Lampasci in metallis aurarijs una inuenta, que propter pulchritudinem Alexandro regi missa fuit, ut auctor est Theophrastus. Coclides quoq; nūc uulgatissimæ famę, fiunt uerius q̄ nascuntur, in Arabia repertis ingentibus glebis. Melle excoqui tradunt, septenis dieb9 noctibusq; sine intermissione. Ita omni terreno uitiosoq; puluere decusso purgatam glebam artificū ingenio uarie distribui in uenas, ductusq; macularum q̄ maxime uendibili ratione sectantium. Quondamq; tantæ magnitudinis fecere, ut equis regum in oriente frontalia atq; pro phaleris pēsilia facerēt Et alias oēs gēmę mellis decoctu nitescunt,

Coclides

pręcipue

prçcipue Corsici.In omni alio usu acrimonia abhorrentis. Quç uariç sunt,& ad nouitatem accedere caliditate ingeniorum cõtingit,ut nomen usitatum non habeant. Physes appellant,uelut ipsius naturç admirationem in ĳs uendicantes, cum finis nominum non sit,que persequi non equidem cogito,innumera ex grçca uanitate cõficta Indicatis nobilibus gẽmis.immo etiam plebeis rariorꝝ generum dictu dignas distinxisse satis erat.Illud modo meminisse conuenit increscentibus uarie maculis atq; uerrucis linearum,quç interueniũt multiplici ductu.& colore mutata sepius nomina in eadem plerumq; materia. Nunc coniter ad nominum gẽmarum obseruationem ptinentia dicemus, opiniones secuti auctorũ Cauæ aut extuberantes uiliores uidentur æqualibus. Figura oblonga maxime probatur,deinde que uocatur lenticula,postea clipeidos & rotũda.angulosis minima grã. Veras a falsis discernẽdi magna difficultas Quippe cũ iuentũ sit ex ueris gẽmis in alterius gẽeris falsas traducere. Sardonyces e cer aunĳs glutinanĩ gẽmis ita ut deprehẽdi ars nõ possit,aliũde nigro,aliũde cãdido,alium de minio sũptis,oĩbus ĩ suo gẽere,pbatissimis.Quinĩmo etiã extãt cõmẽtarĳ auctorꝝ

quosnon

quos nõ equidẽ demõstrarim, quibus modis ex crystallo tingantur smaragdi, alæq; translucẽtes. Sardonyx e sarda. Itẽ cæteræ ex aliis. Neq; est ulla fraus uitæ lucrosior.

De ratione probandaꝝ gemmarum.

¶Nos contra rationẽ deprehẽdendi falsas demõstrabimus, quãdo etiã luxuriã aduersus fradẽ muniri decet. Præter illa quæ in principalib9 quibusq; generibus priuatim diximus. Trãslucentes matutino ꝓbari censent, aut si necesse est in quartã horã, postea uetãt. Experimẽta pluribus modis cõstant Primũ pondere, si grauiores sentiunt, post hæc corpore. Fictitiis pustulæ in ꝓfundo apparẽt. Scabritia ĩ cute. In capillamẽto fulgoris incõstantia, prius q̃ ad oculos ꝑueniat desinẽs nitor. Decussi fragmenti paulũ, qđ in lamina ferrea terat, efficacissimũ experimẽto excusant mãgones gẽmaꝝ Recusant similiter & limæ ꝓbationem. Obsidianæ fragmẽta ueras gẽmas non scarificant. Fictitiæ scarificationis candicantiam fugiũt. Tantaq; differentia est, ut aliæ ferro scalpi non possint, aliæ non nisi retuso, ueꝝ oẽs adamãte. Plurimum aũt in his terebrarum

proficit

proficit feruor. Gẽmiferi amnes sũt Oaxis, Mater, Ganges. Terrarũ aũt omniũ maxime India. Et iam peractis oĩbus naturæ operibus discrimen quoddã rerꝫ ipsarũ facere cõueniat. Ergo in toto orbe, & in quacũqꝫ cęli cõuexitas uergit, pulcherrima est omniũ rebus, meritoqꝫ principatũ naturę optinẽs Italia rectrix, parẽsqꝫ mundi altera, uiris, fœminis, ducibus, militibꝰ, seruitijs, artiũ prędstãtia, ingeniorꝫ claritatibus. Iã situ, ac salubritate cęli, atqꝫ tẽperie, accessu cũctarũ gentiũ facili, littoribus portuosis, benigno uentorꝫ afflatu. Etenim cõtingit recurrẽtis positio in partẽ utilissimã, & inter ortꝰ occasusqꝫ mediã, aquarũ copia, nemorꝫ salubritate, montiũ articulis, ferorũ animaliũ innocentia, soli fertilitate, pabuli ubertate. Quicqd est q̃ carere uita nõ debeat, nusquã est pręstãtius, fruges, uinũ, olea, uellera, lina, uestęs, iuuẽci. Ne equos quidẽ in trigarijs pręferri ullis uernaculis animaduerto. Metallis auri, argẽti, ęris, ferri, quãdiu libuit exercere, nullis cessit. Et ijs nunc in se grauida ꝓ omni dote, uarios succos, & frugum pomorũqꝫ sapores fũdit. Ab ea exceptis Indię fabulosis, ꝓxime quidẽ duxerim Hispaniã quecunqꝫ ambitur mari. Italia.

Argentorati per Henricum Sybold.

